

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av lagen om rättegång i brottmål och av vissa andra lagar

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det ändringar i lagen om rättegång i brottmål, den gällande förundersökningslagen och den förundersökningslag som träder i kraft vid ingången av 2014, den gällande tvångsmedelslagen och den tvångsmedelslag som träder i kraft vid ingången av 2014, lagen om föreläggande av böter och ordningsbot samt permanent och temporär ändring av lagen om strafforderförfarande, lagen om ordningsbotsförfarande och lagen om utlämning för brott mellan Finland och de övriga medlemsstaterna i Europeiska unionen. Genom de föreslagna ändringarna genomförs Europaparlamentets och rådets direktiv om rätt till tolkning och översättning vid straffrättsliga förfaranden.

I propositionen föreslås det att lagen om rättegång i brottmål kompletteras med de bestämmelser om översättning av handlingar som direktivet förutsätter. Enligt förslaget ska det till svaranden i ett brottmål inom skälig tid ges en avgiftsfri översättning av stämningsansökan och domen. Till svaranden ska det också ges en översättning av ett beslut som fattas i brottmålet och av andra väsentliga handlingar, om översättningen behövs för att bevaka svarandens rättigheter. De handlingar som nämns ovan kan också översättas muntligt, om inte svarandens rättsskydd krä-

ver att de översätts skriftligt. För att kunna avstå från rätten till en översättning krävs det att svaranden är medveten om sina rättigheter när det gäller översättningar. Domstolen ska därför se till att svaranden får tillräcklig information om sin rätt att få en översättning.

I tvångsmedelslagen ska tas in bestämmelser om att en misstänkt ska ha rätt att få en översättning av beslutet om anhållande och beslutet om häktning. Det föreslås att bestämmelsen om översättning av väsentliga handlingar som ingår i förundersökningsmaterialet i den nya förundersökningslagen kompletteras med de bestämmelser om muntlig översättning av handlingar och om avsägelse av rätten till en översättning som direktivet förutsätter.

För att trygga kvaliteten på tolkningen och översättningen föreslås det i propositionen att som tolk eller översättare får anlitas en redbar och annars för detta uppdrag lämplig person som har den skicklighet som krävs för uppdraget. Förundersökningsmyndigheten eller domstolen ska utse en ny tolk eller översättare för uppdraget, om en parts rättsskydd kräver det.

Lagarna avses träda i kraft den 27 oktober 2013, då direktivet ska genomföras i medlemsstaterna.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
INNEHÅLL	2
ALLMÅN MOTIVERING	4
1 INLEDNING	4
2 NULÄGE	4
2.1 Lagstiftning	4
2.2 Praxis	6
<i>Tolkning och översättning i praktiken</i>	6
<i>Kvaliteten på tolkning och översättning</i>	7
2.3 Europadomstolens rättspraxis	7
3 MÅLSÄTTNING OCH DE VIKTIGASTE FÖRSLAGEN	9
4 PROPOSITIONENS KONSEKVENSER	9
5 BEREDNINGEN AV PROPOSITIONEN	11
6 SAMBAND MED ANDRA PROPOSITIONER	12
DETALJMOTIVERING	12
1 DIREKTIVETS INNEHÅLL OCH FÖRHÅLLANDE TILL LAGSTIFTNINGEN I FINLAND	12
2 LAGFÖRSLAG	21
2.1 Lagen om rättegång i brottmål	21
6 a kap. Rättegångsspråket	21
2.2 Förundersökningslagen (805/2011)	28
4 kap. Förundersökningsprinciperna och rättigheterna för dem som deltar i förundersökning	28
9 kap. Förundersökningsmaterial	33
2.3 Förundersökningslagen (449/1987)	33
2.4 Tvångsmedelslagen (806/2011)	33
2 kap. Gripande, anhållande och häktning	33
3 kap. Domstolsförfarande i samband med häktningsärenden	34
2.5 Tvångsmedelslagen (450/1987)	35
1 kap. Gripande, anhållande och häktning	35
2.6 Lagen om föreläggande av böter och ordningsbot	35
2.7 Lagen om strafforderförfarande	35
2.8 Lagen om strafforderförfarande	35
2.9 Lagen om ordningsbotsförfarande	35
2.10 Lagen om ordningsbotsförfarande	36
2.11 Lagen om utlämning för brott mellan Finland och de övriga medlemsstaterna i Europeiska unionen	36
2.12 Lagen om utlämning för brott mellan Finland och de övriga medlemsstaterna i Europeiska unionen	36
3 NÄRMARE BESTÄMMELSER OCH FÖRESKRIFTER	37
4 IKRAFTTRÄDANDE	37
LAGFÖRSLAG	38
1. Lag om ändring av 6 a kap. i lagen om rättegång i brottmål	38
2. Lag om ändring av 4 och 9 kap. i förundersökningslagen	39
3. Lag om ändring av förundersökningslagen	41
4. Lag om ändring av 2 och 3 kap. i tvångsmedelslagen	42
5. Lag om ändring av 1 kap. i tvångsmedelslagen	43

6. Lag om ändring av 7 § i lagen om föreläggande av böter och ordningsbot	44
7. Lag om ändring av 5 § i lagen om strafforderförfarande	44
8. Lag om temporär ändring av 5 § i lagen om strafforderförfarande	45
9. Lag om ändring av 7 § i lagen om ordningsbotsförfarande.....	45
10. Lag om temporär ändring av 7 § i lagen om ordningsbotsförfarande	46
11. Lag om ändring av 21 § i lagen om utlämning för brott mellan Finland och de övriga medlemsstaterna i Europeiska unionen	46
12. Lag om temporär ändring av 21 § i lagen om utlämning för brott mellan Finland och de övriga medlemsstaterna i Europeiska unionen	47
BILAGA	49
PARALLELLTEXTER	49
1. Lag om ändring av 6 a kap. i lagen om rättegång i brottmål.....	49
2. Lag om ändring av 4 och 9 kap. i förundersökningslagen.....	52
3. Lag om ändring av förundersökningslagen	55
4. Lag om ändring av 2 och 3 kap. i tvångsmedelslagen.....	58
5. Lag om ändring av 1 kap. i tvångsmedelslagen.....	60
6. Lag om ändring av 7 § i lagen om föreläggande av böter och ordningsbot	62
7. Lag om ändring av 5 § i lagen om strafforderförfarande	63
8. Lag om temporär ändring av 5 § i lagen om strafforderförfarande	64
9. Lag om ändring av 7 § i lagen om ordningsbotsförfarande.....	65
10. Lag om temporär ändring av 7 § i lagen om ordningsbotsförfarande	66
11. Lag om ändring av 21 § i lagen om utlämning för brott mellan Finland och de övriga medlemsstaterna i Europeiska unionen	67
12. Lag om temporär ändring av 21 § i lagen om utlämning för brott mellan Finland och de övriga medlemsstaterna i Europeiska unionen	69

ALLMÄN MOTIVERING

1 Inledning

Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/64/EU om rätt till tolkning och översättning vid straffrättsliga förfaranden, nedan *tolkningsdirektivet* eller *direktivet*, utfärdades den 20 oktober 2010. Medlemsstaterna ska sätta i kraft de bestämmelser i lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa direktivet senast den 27 oktober 2013.

Syftet med direktivet är att vid straffrättsliga förfaranden förbättra ställningen för misstänkta och åtalade personer som inte talar eller förstår förfarandespråket. Genom direktivet fastställs miniminormer att tillämpa i fråga om rätten till tolkning och översättning vid straffrättsliga förfaranden inom hela Europeiska unionen.

I november 2009 antog rådet (rättsliga och inrikes frågor) en resolution om en färdplan som innehåller åtgärder som ska vidtas för att stärka misstänkta och åtalades rättigheter. Tolkningsdirektivet är den första av åtgärderna i färdplanen.

Rätten till tolkning och översättning för misstänkta och åtalade personer grundar sig på bestämmelserna om garantierna för en rättvis rättegång i artikel 6 i den europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (nedan EMK). Enligt stycke 3 punkt a i artikeln ska var och en som har anklagats för ett brott ha rätt att ofördröjligen, på ett språk som han eller hon förstår, och i detalj bli underrättad om innebörden av och orsaken till anklagelsen mot honom. Enligt stycke 3 punkt e ska var och en som har anklagats för ett brott ha rätt att utan kostnad erhålla bistånd av tolk, om han eller hon inte förstår eller talar det språk som används i domstolen. Syftet med tolkningsdirektivet är att garantera rätten till tolkning och översättning för misstänkta eller åtalade personer vid straffrättsliga förfaranden för att säkerställa dessa personers rätt till en rättvis rättegång.

De bestämmelser i tolkningsdirektivet som motsvarar rättigheter som garanteras av konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna eller

Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna bör tillämpas i överensstämmelse med dessa rättigheter, så som de tolkats i relevant rättspraxis från Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna och Europeiska unionens domstol. Detta konstateras i skäl 33 i ingressen till direktivet. I skäl 32 i ingressen konstateras det dessutom att direktivet fastställer minimiregler. Medlemsstaterna får utvidga de rättigheter som fastställs i direktivet för att tillhandahålla en högre skyddsnivå, men skyddsnivån bör inte vara lägre än de normer som anges i konventionen eller stadgan, såsom dessa tolkas i rättspraxis från de domstolar som nämns ovan.

I fråga om brottsoffers rättigheter och stöd till och skydd av brottsoffer utfärdades den 25 oktober 2012 Europaparlamentets och rådets direktiv 2012/29/EU om fastställande av miniminormer för brottsoffers rättigheter och för stöd till och skydd av dem samt om ersätande av rådets rambeslut 2001/220/RIF (nedan *brottsofferdirektivet*). I artikel 7 i direktivet finns det bestämmelser om brottsoffers rätt till tolkning och översättning vid straffrättsliga förfaranden. Direktivet ska genomföras nationellt senast den 16 november 2015. De bestämmelser som föreslås i denna proposition påverkar i viss mån även en målsägandes språkliga rättigheter. En övergripande bedömning av målsägandes språkliga rättigheter kommer dock att göras i samband med att brottsofferdirektivet genomförs.

2 Nuläge

2.1 Lagstiftning

I 17 § i grundlagen bestäms det om rätten till eget språk och egen kultur. Enligt paragrafens 1 mom. är Finlands nationalspråk finska och svenska. Enligt 2 mom. ska vars och ens rätt att hos domstol och andra myndigheter i egen sak använda sitt eget språk, antingen finska eller svenska, samt att få expeditioner på detta språk tryggas genom lag. I 3 mom. sägs det att bestämmelser om sa-

mernas rätt att använda samiska hos myndigheterna utfärdas genom lag, och att rättigheterna för dem som använder teckenspråk samt dem som på grund av handikapp behöver tolknings- och översättningshjälp ska tryggas genom lag. Närmare bestämmelser om utövandet av de grundläggande språkliga rättigheterna finns i språklagen (423/2003) och i samiska språklagen (1086/2003).

Bestämmelser om de språkliga rättigheterna vid rättegången för svaranden i ett brottmål finns i 6 a kap. i lagen om rättegång i brottmål (689/1997, BRL). I kapitlets 1 § finns det bestämmelser om handläggnings-språket i brottmål. I kapitlets 2 § 1 och 2 mom. finns det hänvisningar till språklagen (423/2003) och lagen om användning av samiska hos myndigheter (516/1991) i fråga om finsk-, svensk- och samiskspråkiga. Enligt kapitlets 2 § 3 mom. har andra än finsk-, svensk- eller samiskspråkiga svarande rätt att få gratis tolkning vid behandling av brottmål. Domstolen ska på tjänstens vägnar sköta tolkningen eller skaffa en tolk. Vad som bestäms om tolkning gäller också översättning av domar och beslut.

Bestämmelser om en misstänkts språkliga rättigheter vid förundersökning finns i 37 § i förundersökningslagen (449/1987) och i 4 kap. 12 och 13 § i den nya förundersökningslagen (805/2011). Enligt 4 kap. 12 § 4 mom. i den nya förundersökningslagen har andra än finsk-, svensk- eller samiskspråkiga rätt att vid förundersökning använda ett språk som de förstår och kan tala tillräckligt bra. Teckenspråkiga har rätt att använda teckenspråk. Förundersökningsmyndigheten ska sköta tolkningen eller på statens bekostnad skaffa en tolk. Enligt paragrafens 5 mom. ska tolkning ordnas också när det behövs på grund av att den som ska höras har en syn-, hörsel- eller talskada.

I 4 kap. 13 § i den nya förundersökningslagen finns det en bestämmelse om översättning av handlingar. Enligt paragrafen ska handlingar eller delar av handlingar som ingår i förundersökningsmaterialet och är väsentliga med tanke på saken översättas till det språk som en part använder, om översättningen trots tolkning behövs för att bevaka partens rättigheter. Översättningen görs på statens bekostnad, om inte förundersök-

ningsmyndigheten själv sköter översättningen.

Enligt 9 kap. 1 § 2 mom. i den nya förundersökningslagen ska vid förhör ett förhørsprotokoll föras på det språk, finska eller svenska, som den som förhörs använder under förhöret. Om den som förhörs använder ett annat språk, ska protokollet föras på det handläggnings-språk vid förundersökning som avses i 4 kap. 12 § 1 mom. Det språket är alltid finska eller svenska. Bestämmelsen motsvarar i sak 39 § 1 mom. i den gällande förundersökningslagen, enligt vilket ett förhørsprotokoll vid förhör ska föras på det språk som den förhörde har använt under förhöret. Med det språket avses finska eller svenska. Som det sägs i motiveringen till regeringens proposition RP 222/2010 rd (s. 236) har skrivningen i den nya förundersökningslagen preciserats, eftersom den bristfälliga formuleringen i den gällande lagen har orsakat tolkningssvårigheter.

Enligt 4 § 1 mom. 2 punkten i rätts-hjälpslagen (257/2002) befriar beviljandet av rättshjälp mottagaren av förmånen från skyldigheten att betala arvode och ersättning för sådan hjälp med tolkning och översättning som han eller hon har behövt vid behandlingen av saken. Enligt lagens 18 § 1 mom. bestämmer den domstol som behandlar huvudsaken i ett ärende som behandlas i domstol det arvode och den ersättning som av statens medel ska betalas till en tolk, om rätts-hjälpstagaren inte annars enligt lag har rätt till kostnadsfri tolkhjälp. I lagens 17 § finns en bestämmelse om kostnadsersättning som betalas till ett privat biträde av statens medel. Med stöd av den paragrafen kan man även ersätta ett arvode som ett biträde har betalat till en tolk för tolkning av en förhandling vid en advokatbyrå.

I 11 kap. i lagen om rättegång i brottmål finns det bestämmelser om en domstols avgörande i brottmål. Enligt kapitlets 1 § är avgörandet i huvudsaken i ett brottmål en dom, och övriga avgöranden av domstolen är beslut. Enligt kapitlets 6 § ska tingsrättens dom utgöra en fristående handling. Den ska innehålla identifikationsuppgifter, dvs. domstolens namn, den dag då domen meddelades och parternas namn samt en referatdel där det redogörs för parternas yrkanden och svaror-

mål och de omständigheter på vilka de grundas, själva avgörandet och underskrift. Referatet får ersättas genom att man fogar en kopia av stämningsansökan eller svaromålet eller av någon annan handling till domen, om inte detta äventyrar domens klarhet. I själva avgörandet ingår domskälen, de lagrum och rättsnormer som har tillämpats samt domslutet.

I 7 § i det kapitel som nämns ovan finns det bestämmelser om hur domen ska meddelas. Utgångspunkten är att domen ska avkunnas efter beslutsöverläggningen. När domen avkunnas ska domskälen och domslutet meddelas, om det inte är nödvändigt att domen avkunnas i sin helhet. Om parterna samtycker till detta kan domskälen då uppges endast i huvuddrag. I ett omfattande eller svårt mål får domen meddelas i domstolens kansli inom 14 dagar från den dag då huvudförhandlingen avslutades. Om domen av något särskilt skäl inte kan meddelas inom denna tid, ska den meddelas så snart som möjligt.

Enligt 12 § i det kapitel som nämns ovan ges parterna som expedition en kopia av tingsrättens dom. Om någon har anmält missnöje i saken, ska en kopia av domen finnas tillgänglig för parterna i tingsrättens kansli inom två veckor räknat från den dag då domen avkunnades eller meddelades. I annat fall ska en kopia av domen om möjligt finnas tillgänglig för parterna i tingsrättens kansli inom 30 dagar räknat från den dag då domen avkunnades eller meddelades.

I 25 kap. 4 § i rättegångsbalken finns det en bestämmelse om att den som har dömts i sin frånvaro ska underrättas om avgörandet. Tingsrätten ska omedelbart efter att domen har avkunnats eller meddelats underrätta den som dömts i sin frånvaro om den påföljd som har dömts ut och om hur domen får överklagas. Meddelandet får sändas med posten till den adress som svaranden senast har uppgett. Underrättelse behöver dock inte ske i fråga om böter eller förvandlingsstraff.

Bestämmelser om hur avgörandet i ett brottmål som behandlas i skriftligt förfarande ska meddelas finns i 5 a kap. 8 § i lagen om rättegång i brottmål. Tingsrätten ska i god tid innan avgörandet meddelas skriftligen underrätta parterna om vilken dag domen kommer att meddelas. Detta kan göras redan i sam-

band med delgivningen av stämningen. Tingsrätten ska omedelbart efter det att domen har meddelats sända en kopia av avgörandet till svaranden tillsammans med anvisningar om hur domen får överklagas. Avgörandet och anvisningarna får sändas per post till den adress som parten senast har uppgett.

Enligt 21 § 1 mom. i lagen om utlämning för brott mellan Finland och de övriga medlemsstaterna i Europeiska unionen (1286/2003, nedan *EU-utlämningslagen*) ska centralkriminalpolisen utan dröjsmål bevisligen delge den som begärs utlämnad en framställning om gripande och utlämning, dvs. en europeisk arresteringsorder, samt redogöra för dess innehåll. Enligt paragrafens 2 mom. ska de underrättelser som avses i 1 mom. göras på ett språk som den som begärs utlämnad förstår. I fråga om användningen av finska och svenska hänvisas det i paragrafen till språklagen. Enligt regeringens proposition RP 88/2003 betyder bestämmelsen i 2 mom. att underrättelser till personer med annat språk än finska, svenska eller samiska ska framföras med anlitande av en avgiftsfri tolk, om inte centralkriminalpolisen själv sköter tolkningen eller använder ett språk som den som begärs utlämnad förstår (RP 88/2003 rd, s. 39). Rätten för den som begärs utlämnad att använda finska eller svenska bestäms i enlighet med principerna i språklagen.

2.2 Praxis

Tolkning och översättning i praktiken

Denna proposition grundar sig på betänkandet ”Genomförande av tolkningsdirektivet”, som sammanställts av en arbetsgrupp vid justitieministeriet (Justitieministeriet, Betänkanden och utlåtanden 74/2012). I avsnitt 2.2.1 i betänkandet redogörs det för antalet brottmål som gäller utländska misstänkta och åtalade och dessa måls beskaffenhet samt för kostnaderna för tolkning och översättning i ljust av statistiken. I avsnittet behandlas också de praktiska tillvägagångssätten vid tolkning och översättning i straffprocessen i dag.

Kvaliteten på tolkning och översättning

I lagstiftningen uppställs det inte några behörighetskrav för tolkar och översättare som anlitas i straffrättsliga förfaranden. En myndighet kan också själv sköta tolkningen och översättningen, om den har tillräckliga språkliga resurser för det. I Finland finns det inte heller något auktoriserings- eller registreringssystem för rättsliga tolkar och översättare.

I Finland finns det ett system med auktoriserade translatorer. Bestämmelser om rätten att vara verksam som auktoriserad translator och om examenssystemet för auktoriserade translatorer finns i lagen om auktoriserade translatorer (1231/2007). Utbildningsstyrelsen svarar för administrationen och utvecklandet av examenssystemet för auktoriserade translatorer samt för tillsynen över verkställandet av examen för auktoriserade translatorer. Som auktoriserad translator kan godkännas en för tillförlitlighet känd person som har godkänts i examen för auktoriserade translatorer. En person som uppfyller villkoren i lagen beviljas för en tid av fem år rätt att vara verksam som auktoriserad translator. Före auktoriseringen ska personen avge en skriftlig försäkran för auktoriserad translator. Om en auktoriserad translator inte längre uppfyller de villkor om vilka föreskrivs i lagen eller om han eller hon på något annat sätt har visat sig vara uppenbart olämplig som auktoriserad translator, kan auktorisationen återkallas.

Undervisningsministeriet har utrett utbildningsbehoven när det gäller rättslig tolkning i en sakkunnigrapport som blev klar 2008 (rapport till undervisningsministeriet av sakkunnigruppen inom ett utredningsprojekt som gällde rättslig tolkning 12.6.2008). I utredningsrapporten föreslog man att det ska utarbetas ett heltäckande system för rättstolkar, där man kan beakta de särskilda behoven som hänför sig till rättstolkning, såsom utbildning, auktorisering och rekrytering av tolkar.

Undervisnings- och kulturministeriet införde den 2 februari 2011 en ny examen, specialyrkesexamen för rättstolk, i examensstrukturen för det yrkesinriktade examenssystemet. Grunderna för examen har beretts av en projektgrupp som tillsattes av Utbildnings-

styrelsen. Utbildningsstyrelsen har för avsikt att fastställa grunderna för examen för rättstolk på våren 2013, och efter det kan man inleda utbildningen för specialyrkesexamen för rättstolk.

Finlands översättar- och tolkförbund rf, Translaterernas fackorganisation rf, Finlands Dövas Förbund rf och Finlands Teckenspråkstolkar rf har tillsammans utarbetat anvisningar för rättstolkning (Oikeustulkkausohjeet, 3/2001). Syftet med anvisningarna är att garantera att kommunikationen kan ske under så gynnsamma förhållanden som möjligt och säkerställa att samarbetet mellan tolken och de övriga parterna är så smidigt som möjligt. I anvisningarna sägs det hur ett tolkningsuppdrag ska godkännas och hur man förbereder sig inför det, hur uppdraget ska skötas och tolkens arvode. När det gäller frågan om att förbereda sig inför ett uppdrag konstateras det i anvisningarna att tolken, för att garantera en exakt tolkning, ska be om att få tillgång till de handlingar som hänför sig till uppdraget, t.ex. åtalsskriften, så att han eller hon kan sätta sig in i handlingarna i god tid före domstolens sammanträde. Tolken ska bekanta sig med det material som hänför sig till uppdraget och göra sig förtrogen med den behövliga terminologin. Tolken ska behandla materialet konfidentiellt. När det gäller skötseln av ett tolkningsuppdrag sägs det i anvisningarna bl.a. att tolken är en opartisk part i domstolens sammanträde, och tolkens uppgift är att på ett exakt och tillförlitligt sätt översätta de inlägg som görs vid sammanträdet. En tolk ska inte heller ta ställning till de frågor som behandlas i domstolen.

2.3 Europadomstolens rättspraxis

Enligt artikel 6 stycke 3 punkt e i EMK har var och en som anklagats för ett brott rätt att utan kostnad erhålla bistånd av tolk, om han eller hon inte förstår eller talar det språk som används i domstolen. Europadomstolen har i sitt avgörande *Kamasinski mot Österrike* (19.12.1989) konstaterat att rätten till kostnadsfri tolkning enligt stycke 3 punkt e inte enbart gäller muntliga uttalanden under rättegångsförhandlingarna utan även skriftligt material och förundersökning. Enligt avgörandet innebär punkten att en brottsanklagad

person som inte kan förstå eller tala det språk som används i domstolen har rätt att utan kostnad få hjälp av en tolk för översättning eller tolkning av alla de handlingar respektive uttalanden i målet som han eller hon måste förstå eller få överförda till rättegångsspråket för att komma i åtnjutande av en rättvis rättegång. Enligt artikel 6 stycke 3 i EMK krävs det dock inte en skriftlig översättning av all skriftlig bevisning eller alla officiella handlingar i förfarandet. Det tolkningsstöd som tillhandahålls bör göra det möjligt för den tilltalade att förstå anklagelserna mot honom eller henne och att försvara sig, särskilt genom att kunna lägga fram sin version av vad som inträffat för domstolen (punkt 74).

I avgörandet *Kamasinski mot Österrike* konstaterade Europadomstolen att den omständigheten att det inte fanns en skriftlig översättning av domen inte i sig innebar en kränkning av stycke 3 punkt e. Europadomstolen ansåg att den tilltalade på basis av de muntliga redogörelserna hade förstått domen och domskälen tillräckligt väl för att kunna överklaga domen med hjälp av sitt rättegångsbiträde (punkt 85).

I det tidigare nämnda avgörandet *Kamasinski mot Österrike* har man även tagit ställning till tolkningens kvalitet. För att den rätt till tolkning som garanteras i stycke 3 punkt e ska vara fungerande och effektiv i praktiken, begränsar sig de behöriga myndigheternas skyldighet inte enbart till att utse en tolk utan kan, om de behöriga myndigheterna har uppmärksammat på det i speciella fall, även i viss mån innefatta efterföljande kontroll av om den tolkning som tillhandahållits varit tillräcklig (punkt 74).

I avgörandet *Hermi mot Italien* (18.10.2006) upprepar Europadomstolen vad den tidigare uttalade i avgörandet *Kamasinski mot Österrike* om en tilltalads rätt till tolkning och översättningar (*Hermi mot Italien* punkterna 69–70). I avgörandet *Hermi mot Italien* konstaterar Europadomstolen dessutom att det i artikel 6 stycke 3 punkt e i EMK hänvisas till ”tolk” och inte till ”översättare”. Enligt domstolen tyder detta på att muntlig hjälp av en tolk räcker med tanke på kraven i konventionen. Det tolkningsstöd som tillhandahålls bör dock göra det möjligt för den tilltalade att förstå anklagelserna mot honom el-

ler henne och att försvara sig, särskilt genom att kunna lägga fram sin version av vad som inträffat för domstolen (punkt 70). Europadomstolen har bekräftat denna ståndpunkt också i sitt avgörande *Husain mot Italien* (24.2.2005) och *Baka mot Rumänien* 16.7.2009, punkt 73).

När det gäller behovet av tolkning sade Europadomstolen i avgörandet *Hermi mot Italien* att den tilltalades språkkunskaper är väsentliga med tanke på tillämpningen av stycke 3 punkt e, och att man härvid även måste granska brottets beskaffenhet och underrättelserna till den tilltalade för att bedöma om de är så svårförståeliga att de kräver att man exakt förstår det språk som används i domstolen (punkt 71). Eftersom domstolen i sista hand ansvarar för att rättegången är rättvis, ansvarar den också för utebliven tolkning eller översättning (punkt 72).

Europadomstolen har i de tidigare nämnda avgörandena *Kamasinski mot Österrike* och *Hermi mot Italien* fäst uppmärksamhet vid den särskilda betydelsen av att åtalet översätts. Enligt artikel 6 stycke 3 punkt a i EMK har var och en som anklagats för ett brott rätt att ofördröjligen, på ett språk som han eller hon förstår, och i detalj bli underrättad om innebörden av och orsaken till anklagelsen mot honom eller henne. I avgörandena konstaterar Europadomstolen att trots att det i punkten i fråga inte bestäms att underrättelsen ska göras skriftligt eller översättas skriftligt för en utländsk tilltalad, framgår av punkten dock behovet att lägga särskild vikt vid att den tilltalade blir underrättad om anklagelsen. Åtalet har en avgörande betydelse i det straffrättsliga förfarandet, eftersom den tilltalade när han eller hon underrättas om anklagelsen får kännedom om de faktiska och rättsliga grunderna för åtalet. En tilltalad som inte förstår det språk som används i domstolen kan i praktiken vara i en ofördelaktig ställning, om åtalet inte översätts till ett språk som han eller hon förstår (*Kamasinski mot Österrike* punkt 79 och *Hermi mot Italien* punkt 68). I sitt avgörande *Kamasinski mot Österrike* ansåg Europadomstolen dock att den tilltalade genom tolkning i tillräcklig utsträckning hade blivit underrättad om innebörden av och orsaken till anklagelsen. Den omständigheten att det inte fanns någon

skriftlig översättning av åtalet hindrade inte den tilltalade från att försvara sig och berövade inte den tilltalade rätten till en rättvis rättegång i det aktuella fallet (punkt 81). Inte heller i fallet *Hermi mot Italien* ansågs det ha skett någon kränkning av artikel 6, trots att åtalet inte hade översatts skriftligt.

3 Målsättning och de viktigaste förslagen

Målet med denna proposition är att nationellt genomföra direktivet om rätt till tolkning och översättning vid straffrättsliga förfaranden. Genom propositionen ändras inte den rätt att använda nationalspråken, finska och svenska, som tryggas i grundlagens 17 §, och inte heller rätten att använda samiska. Genom propositionen begränsas således inte de rättigheter som en person har med stöd av språklagen eller samiska språklagen.

I propositionen föreslås det en komplettering av de bestämmelser om tolkning i 6 a kap. i lagen om rättegång i brottmål som gäller andra än finsk-, svensk- eller samiskspråkiga svarande samt målsägande i brottmål där åklagaren utför åtal. Det föreslås att i kapitlet tas in de bestämmelser om översättning av handlingar som direktivet förutsätter. Enligt förslaget ska det till en svarande som inte är finsk-, svensk- eller samiskspråkig inom skälig tid ges en avgiftsfri skriftlig översättning av stämningsansökan och domen till den del de gäller svaranden. Till svaranden ska det inom skälig tid också ges en avgiftsfri skriftlig översättning av andra väsentliga handlingar, om översättningen behövs för att bevaka svarandens rättigheter. De handlingar som nämns ovan kan också översättas muntligt med hjälp av en tolk, om inte svarandens rättsskydd kräver att de översätts skriftligt. För att kunna avstå från rätten till en översättning krävs det att svaranden är medveten om sina rättigheter när det gäller översättningar. Domstolen ska därför se till att svaranden får tillräcklig information om sin rätt att få en översättning.

I 4 kap. 13 § i den nya förundersökningslagen finns det en bestämmelse om en parts rätt att få en skriftlig översättning av väsentliga handlingar som ingår i förundersökningsmaterialet. Enligt paragrafen ska handlingar el-

ler delar av handlingar som ingår i förundersökningsmaterialet och är väsentliga med tanke på saken översättas till det språk som en part använder, om översättningen trots tolkning behövs för att bevaka partens rättigheter. När det gäller omfattningen av översättningsskyldigheten motsvarar bestämmelsen det som förutsätts i direktivet, med beaktande av den föreslagna möjligheten till muntlig översättning, och den föreslås inte bli ändrad till dessa delar. I enlighet med direktivet föreslås i paragrafen en bestämmelse om muntlig översättning av väsentliga handlingar och om avstående från rätten till översättning. Väsentliga handlingar kan också översättas muntligt med hjälp av en tolk, om inte en parts rättsskydd kräver att de översätts skriftligt. För att kunna avstå från rätten till en översättning krävs det att parten är medveten om sina rättigheter när det gäller översättningar. Förundersökningsmyndigheten ska därför se till att parten får tillräcklig information om sin rätt att få en översättning. Det föreslås dessutom att paragrafen kompletteras med en bestämmelse om att översättningen ska ges inom skälig tid.

Det föreslås att man i tvångsmedelslagen tar in de bestämmelser som direktivet förutsätter om att en misstänkt har rätt att få en översättning av beslutet om anhållande och beslutet om häktning. Även dessa beslut kan översättas muntligt i stället för skriftligt, om inte den misstänktes rättsskydd kräver att beslutet översätts skriftligt.

För att trygga kvaliteten på tolkning och översättning föreslås det i propositionen att som tolk eller översättare vid förundersökning eller rättegång får anlitas en redbar och annars för detta uppdrag lämplig person som har den skicklighet som krävs för uppdraget. Förundersökningsmyndigheten eller domstolen ska utse en ny tolk eller översättare för uppdraget, om en parts rättsskydd kräver det.

4 Propositionens konsekvenser

Genom de föreslagna bestämmelserna förbättras rättsskyddet för brottsmisstänkta och åtalade som inte förstår eller talar det språk som används i det straffrättsliga förfarandet. De föreslagna bestämmelserna ska tillämpas på personer som inte förstår eller talar det

språk som används i det straffrättsliga förfarandet, oberoende av deras nationalitet. Eftersom det inte finns någon statistik över antalet sådana personer, har man som grund för uppskattningarna av propositionens konsekvenser nedan använt antalet utländska medborgare som har dömts i rätten samt antalet utländska medborgare som har anhållits och häktats.

De föreslagna bestämmelserna om översättning av handlingar kommer att öka kostnaderna för tolkning och översättning vid hovrätterna och tingsrätterna. Enligt de föreslagna bestämmelserna ska en svarande på det sätt som förutsätts i direktivet ha rätt att få en skriftlig översättning av beslutet om häktning, stämningsansökan, domen och andra handlingar som är väsentliga för svarandens möjligheter att försvara sig. Handlingarna får dock översättas muntligt i stället för skriftligt, om detta kan anses vara tillräckligt med tanke på svarandens rättsskydd. I dag får handlingarna i fråga översättas muntligt för svaranden med hjälp av en tolk. För närvarande kan det uppskattas att under hälften av de stämningsansökningar som gäller utländska svarande översätts skriftligt. Andra handlingar översätts endast i obetydlig utsträckning skriftligt för svarande i domstolarna. För en svarande översätts inte heller muntligt domar som inte avkunnas vid sammanträde (kanslidomar inklusive skriftligt förfarande) eller avgöranden som meddelas trots att svaranden uteblivit. Det är svårt att förutspå hur stora kostnader genomförandet av direktivet kommer att orsaka, eftersom de föreslagna bestämmelserna om översättning av handlingar, på samma sätt som motsvarande bestämmelser i direktivet, ger domstolarna prövningsrätt i frågan om en handling ska översättas skriftligt eller muntligt. En part kan dessutom avstå från sin rätt till en översättning. Direktivet kan hur som helst uppskattas öka kostnaderna för både tolkning och översättning.

Av statistikcentralens statistik framgår det att antalet utländska medborgare som dömts i rätten 2011 var 6 800 personer (Statistikcentralens statistik Åtalade, dömda och straff 2011). Om man antar att 80 % av de svarande som är utländska medborgare inte förstår handläggningsspråket i domstolen tillräckligt

bra, kan man uppskatta antalet svarande som kommer att behöva tolknings- och översättningshjälp till 5 500 personer per år. Om man uppskattar att förslagen ökar antalet översatta sidor med i genomsnitt två sidor per person jämfört med i dag och en översatt sida kostar 60 euro, kommer förslagen att öka domstolarnas översättningskostnader med 660 000 euro per år.

På samma sätt som i dag ska en part få en muntlig översättning av domen när domen avkunnas vid domstolens sammanträde i partens närvaro. En tolk tolkar då domen för parten. Enligt förslaget kan även en dom som meddelas i domstolens kansli översättas muntligt, så att tolken tolkar domen för en part efter att den har meddelats, t.ex. vid en överläggning mellan parten och hans eller hennes biträde, och domstolen betalar arvodet till tolken för detta. Om man uppskattar att 1 000 domar översätts muntligt med hjälp av tolk vid överläggningar mellan parter och deras biträden varje år och tolkningen av en överläggning kostar 150 euro, kommer förslaget att öka domstolarnas tolkningskostnader med 150 000 euro per år.

På basis av det som sägs ovan kan man grovt uppskatta att förslaget kommer att öka tolknings- och översättningskostnaderna i hovrätterna och tingsrätterna med ca 800 000 euro per år, vilket betyder att domstolarnas tolknings- och översättningskostnader ökar med ca 30 %.

I lagen om rättegång i brottmål föreslås det en ny bestämmelse enligt vilken skäligen kostnader för behövlig tolkning av överläggningar mellan svaranden och hans eller hennes rättegångsbiträde kan ersättas av statens medel, om svarandens rättsskydd kräver det (den föreslagna 5 § i 6 a kap i BRL). Motsvarande kostnader kan ersättas av statens medel redan i dag med stöd av rättshjälpslagen. Förslaget har således ekonomiska konsekvenser endast när det gäller andra svarande än sådana som har rätt till rättshjälp. Det kan antas att merparten av de svarande som behöver sådan tolkningshjälp som avses i bestämmelsen också omfattas av rättshjälpen, och förslaget uppskattas därför inte ha några betydande ekonomiska konsekvenser.

De föreslagna bestämmelserna om översättning av beslut om anhållande kommer att

öka förundersökningsmyndigheternas översättningskostnader. Enligt förslaget ska en anhängen ha rätt att få en skriftlig översättning av beslutet om anhållande, så som förutsätts i direktivet. Beslutet får dock översättas muntligt i stället för skriftligt, om detta kan anses vara tillräckligt med tanke på den misstänktes rättsskydd. I dag översätts beslutet om anhållande muntligt för den misstänkte i samband med förhöret med hjälp av en tolk.

Enligt polisens statistik anhölls ca 2 000 utländska medborgare 2011, varav ca en fjärdedel också häktades. Tullen och gränsbevakningsväsendet anhöll ca 300 utländska medborgare, varav ca 100 häktades. Vid kostnadsbedömningen beaktas att det är möjligt att sänka kostnaderna för översättning av beslut om anhållande genom att översätta de delar av texten i besluten som är av standardform till de vanligaste språken och använda dem som botten för de enskilda besluten. När man dessutom beaktar att den misstänktes rättsskydd inte heller i framtiden alltid kommer att förutsätta att beslutet om anhållande översätts skriftligt och att det är möjligt att översätta beslutet muntligt i samband med förhöret och även att avstå från rätten till en översättning, kan man grovt uppskatta att översättningen av beslut om anhållande kommer att öka polisens översättningskostnader med 100 000 euro per år. I uppskattningen ingår inte kostnaderna, som är av engångsnatur, för översättning av standardtextandelarna till de vanligaste språken. På motsvarande sätt kan man uppskatta att översättningen av beslut om anhållande kommer att öka tullens och gränsbevakningsväsendets översättningskostnader med sammanlagt 15 000 euro per år.

Bestämmelsen om översättning av förundersökningshandlingar i 4 kap. 13 § i den förundersökningslag som träder i kraft den 1 januari 2014 föreslås inte bli ändrad när det gäller omfattningen av översättningsskyldigheten, trots att ordalydelsen i bestämmelsen ändras. Därför bedöms de ändringar som föreslås i paragrafen inte enligt de uppgifter som finns att tillgå i dag ha några ekonomiska konsekvenser som borde beaktas i detta sammanhang. Man bör dock följa utfallet av översättningskostnaderna och bedöma de faktiska konsekvenserna på nytt efter det att

den nya förundersökningslagen och de ändringar som beror på ikraftsättandet av direktivet har trätt i kraft, utifrån erfarenheterna av tillämpningen av dessa, så att man beaktar förundersökningar som har gjorts av såväl polisen som gränsbevakningsmyndigheterna och tullmyndigheterna.

5 Beredningen av propositionen

Den 27 mars 2012 tillsatte justitieministeriet en arbetsgrupp för att bereda genomförandet av direktivet. Genomförandet bereds vid undervisnings- och kulturministeriet till den del det gäller de frågor som hör till det ministeriets förvaltningsområde. Justitieministeriets arbetsgrupp hade i uppgift att utreda vilka ändringar av lagstiftningen på processrättens område som genomförandet av direktivet förutsätter och bereda förslag till de ändringar som behövs. Arbetsgruppen skulle också bedöma vilka övriga åtgärder genomförandet förutsätter för det straffrättsliga förfarandets del.

Arbetsgruppens mandattid var 10.4—31.10.2012. Arbetsgruppen sammanträdde åtta gånger. I arbetsgruppen fanns företrädare för justitieministeriet, undervisnings- och kulturministeriet, inrikesministeriet, åklagarsväsendet, domstolsväsendet, Finlands Advokatförbund och Finlands översättar- och tolkförbund. Sammanlagt 40 myndigheter, organisationer och sakkunniga yttrade sig om arbetsgruppens betänkande.

Remissinstanserna förhöll sig i huvudsak positivt till arbetsgruppens förslag. Merparten av remissinstanserna understödde de föreslagna lagändringarna och ansåg att de behövs för att genomföra direktivet.

Enligt de av arbetsgruppen föreslagna bestämmelserna om översättning av handlingar kommer både omfattningen av översättningsskyldigheten och valet mellan skriftlig och muntlig översättning att vara beroende av förundersökningsmyndigheternas och domstolarnas prövning från fall till fall, när det gäller frågan om en handling behövde översättas för att bevaka en parts rättigheter och om en parts rättsskydd förutsatte att handlingen översattes skriftligt. Domstolarnas företrädare ansåg i regel att den föreslagna prövningsrätten för domstolarna behövs. Fle-

ra av remissinstanserna ansåg emellertid att såväl översättningsskyldighetens omfattning som valet mellan skriftlig och muntlig översättning lämnades mycket öppen i bestämmelserna. I synnerhet företrädarna för polisen ansåg att man åtminstone i motiveringen till bestämmelserna bör ange klarare vilka handlingar som ska översättas för en part och i vilka situationer en handling får översättas muntligt i stället för skriftligt. Till dessa delar har man vid den fortsatta beredningen försökt beakta remissvaren genom att precisera motiveringen till propositionen.

6 Samband med andra propositioner

I riksdagen behandlas en regeringsproposition (RP 14/2013 rd) där det utöver annat föreslås att 9 kap. 6 § 2 mom. i den lag som avses i lagförslag 2 ska ändras. Riksdagsbehandlingen av propositionerna bör till denna del samordnas.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2014. Eftersom lagändringarna ska träda i kraft den 27 oktober 2013, kan propositionen inte behandlas i samband med budgetpropositionen för 2014.

DETALJMOTIVERING

1 Direktivets innehåll och förhållande till lagstiftningen i Finland

Artikel 1. Syfte och tillämpningsområde. Enligt *punkt 1* i artikeln fastställs i direktivet bestämmelser om rätt till tolkning och översättning vid straffrättsliga förfaranden och förfaranden för verkställighet av en europeisk arresteringsorder. Direktivet gäller rätten till tolkning och översättning för misstänkta och tilltalade samt personer som är föremål för förfaranden som gäller verkställighet av en europeisk arresteringsorder.

Enligt *punkt 2* i artikeln ska bestämmelserna i direktivet tillämpas på en person från den tidpunkt när personen, genom ett officiellt meddelande eller på annat sätt, av de behöriga myndigheterna görs medveten om att han eller hon är misstänkt eller anklagad för att ha begått ett brott fram till dess att förfarandena avslutas. Tillämpningsområdet motsvarar till dessa delar tillämpningsområdet för artikel 6 i människorättskonventionen.

I 4 kap. 9 § 1 mom. i den nya förundersökningslagen bestäms det att när en person blir föremål för förundersökningsåtgärder ska han eller hon så snabbt som möjligt underrättas om sin ställning vid förundersökningen. Bestämmelser om motsvarande underrättelseskyldighet finns i 9 § 1 mom. i den gällande förundersökningslagen. Om en persons ställning ännu är oklar, får han eller hon vid

förundersökningen bemötas som en person som ska höras (4 kap. 9 § 2 mom. i den nya förundersökningslagen). De bestämmelser om en misstänkts rätt till tolkning och översättning som direktivet förutsätter ska således tillämpas från det att en person med stöd av de nyss nämnda bestämmelserna underrättas om att han eller hon är misstänkt för brott.

Direktivets tillämpningsområde begränsas genom bestämmelsen i *punkt 3* i artikeln. I de fall där en påföljd för mindre förseelser kan beslutas av en annan myndighet än en domstol som är behörig att handlägga brottmål, men där påföljden kan överklagas till en sådan domstol, ska direktivet endast tillämpas på förfaranden vid den domstolen till följd av ett sådant överklagande. Denna bestämmelse utesluter ordningsbots- och strafforderförfarandet från direktivets tillämpningsområde.

Ordningsbots- och strafforderförfarandet har reviderats genom lagen om föreläggande av böter och ordningsbot (754/2010). Genom den lagen upphävs lagen om ordningsbotsförfarande (66/1983) och lagen om strafforderförfarande (692/1993). Om ikraftträdandet av lagen om föreläggande av böter och ordningsbot föreskrivs särskilt genom lag. En regeringsproposition om saken kommer att överlämnas tidigast 2014. Eftersom genomförandetiden för tolkningsdirektivet går ut den 27 oktober 2013, föreslås det i propositionen att både i de gällande lagarna om ordningsbots- och strafforderförfarande och i

den nya lagen om föreläggande av böter och ordningsbot görs en avgränsning enligt vilken förundersökning får göras utan att iakttas bestämmelserna om översättning av handlingar i förundersökningslagen (4 kap. 13 § i den nya förundersökningslagen och 37 a § i förundersökningslagen). Bestämmelserna om tolkning i förundersökningslagen ska dock tillämpas på ordningsbots- och strafforderförfarandena.

Enligt *punkt 4* i artikeln påverkar direktivet inte nationell lagstiftning som avser närvaron av försvarare under något skede av det straffrättsliga förfarandet. Direktivet påverkar inte heller nationell lagstiftning som avser den misstänktes eller tilltalades tillgång till handlingar i samband med straffrättsliga förfarandena. Direktivet påverkar således inte de bestämmelser i gällande lag som avser närvarorätten för ett biträde eller offentligheten för handlingar, och punkten förutsätter inte ändringar i lagstiftningen.

Artikel 2. Rätt till tolkning. Enligt *punkt 1* i artikeln ska en misstänkt eller tilltalad som inte talar eller förstår förfarandespråket utan dröjsmål få tolkning inför utredande och rättsliga myndigheter, inbegripet under polisförhör, alla domstolsförhandlingar och eventuella nödvändiga interimistiska förfarandena. Enligt skäl 18 i ingressen till direktivet bör inte den omständigheten att det går en viss tid innan tolkning tillhandahålls utgöra en överträdelse av kravet på att tolkning ska tillhandahållas utan dröjsmål, under förutsättning att den fördröjningen är skälig under de rådande omständigheterna. I skäl 22 i ingressen klargörs det att tolkning och översättning bör tillhandahållas på den misstänktes eller tilltalades modersmål eller ett annat språk som han eller hon talar eller förstår och som möjliggör att den misstänkte eller tilltalade fullt ut kan utöva sin rätt till försvar och garantera att förfarandena går rättvist till.

Den gällande lagstiftningen motsvarar bestämmelsen i punkt 1 i artikeln. Enligt 6 a kap. 2 § 3 mom. i lagen om rättegång i brottmål har andra än finsk-, svensk- eller samiskspråkiga svarande rätt att få gratis tolkning vid behandling av brottmål. Bestämmelsen täcker domstolsbehandlingen i dess helhet, inbegripet de domstolsförhandlingar och eventuella nödvändiga interimis-

tiska förfarandena som nämns särskilt i punkten. Bestämmelser om rätt till tolkning vid förundersökningen finns i 37 § i den gällande förundersökningslagen och i 4 kap. 12 § i den nya förundersökningslagen. Enligt 4 kap. 12 § 4 mom. i den nya förundersökningslagen har andra än finsk-, svensk- eller samiskspråkiga rätt att vid förundersökning använda ett språk som de förstår och kan tala tillräckligt bra.

De nyss nämnda bestämmelserna i förundersökningslagen om rätt till tolkning vid förundersökningen ålägger förundersökningsmyndigheten att ordna tolkning, om den misstänkte inte förstår eller talar det språk som används vid förundersökningen. Den misstänkte får således inte förhöras utan tolkning. Likaså betyder den nyss nämnda bestämmelsen om rätt till tolkning vid behandling av brottmål i domstol att målet inte kan handläggas utan tolkning. Därför föreslås det inte någon bestämmelse i lagen om att tolkning ska tillhandahållas utan dröjsmål.

Enligt *punkt 2* i artikeln ska tolkning också finnas tillgänglig för kommunikationen mellan misstänkta eller tilltalade och deras försvarare i de fall där detta är nödvändigt för att garantera att förfarandena går rättvist till. Tolkning ska finnas tillgänglig om kommunikationen har ett direkt samband med ett förhör eller en förhandling under förfarandena eller i samband med ett överklagande eller andra framställningar som görs under förfarandet. I skäl 19 i ingressen till direktivet förklaras det närmare när tolkning ska anses nödvändig för att garantera att förfarandena går rättvist till. Enligt skälet bör en misstänkt eller tilltalad bl.a. för sin försvarare kunna förklara sin version av händelserna, påpeka när han eller hon anser att ett uttalande inte är korrekt och göra sin försvarare uppmärksam på fakta som bör läggas fram till hans eller hennes försvar.

Vår gällande lagstiftning uppfyller kraven i punkt 2 i artikeln för de personers del som är berättigade till rättshjälp. Kostnaderna för den tolkning av kommunikationen mellan den misstänkte och hans eller hennes försvarare som avses i punkten kan ersättas av statens medel med stöd av 4 § eller 17 § 1 mom. i rättshjälpslagen. Direktivet förutsätter emellertid att staten svarar för tolkningskostna-

derna oberoende av den misstänktes eller tilltalades förmögenhetsställning. I 6 a kap. i lagen om rättegång i brottmål föreslås därför en bestämmelse om tolkning av överläggningar mellan svaranden och hans eller hennes biträde. Bestämmelsen ska gälla alla åtalade (den föreslagna nya 5 § i 6 a kap. i BRL).

Enligt *punkt 3* i artikeln inbegriper rätten till tolkning enligt punkterna 1 och 2 lämpligt stöd till personer som lider av hörselnedsättning eller talsvårigheter. I lagen om rättegång i brottmål föreskrivs det inte uttryckligen om rätt till tolkning för en teckenspråkig samt den som har en syn-, hörsel- eller talskada, även om bestämmelsen i lagens 6 a kap. 2 § har tolkats så att den även innefattar rätt till tolkning för dessa personer. I propositionen föreslås det att paragrafen förtydligas genom ett nytt 4 mom., enligt vilket domstolen ska ordna tolkning också när en part är teckenspråkig eller när tolkning behövs på grund av att en part har en syn-, hörsel- eller talskada. Bestämmelser om rätt till tolkning vid förundersökningen för den som lider av hörselnedsättning eller talsvårigheter finns i 37 § i den gällande förundersökningslagen och i 4 kap. 12 § i den nya förundersökningslagen. Enligt de bestämmelserna ska förundersökningsmyndigheten ordna tolkning på statens bekostnad när det behövs på grund av att den som ska höras har en syn-, hörsel- eller talskada. I 4 kap. 12 § i den nya förundersökningslagen föreskrivs det dessutom särskilt om rätt för teckenspråkiga att använda teckenspråk vid förundersökningen.

I *punkt 4* i artikeln förutsätts det att det finns ett förfarande eller en mekanism för att kontrollera huruvida den misstänkte eller tilltalade talar och förstår förfarandespråket och om han eller hon behöver tolk. Enligt skäl 21 i ingressen till direktivet innebär ett sådant förfarande eller en sådan mekanism att behörig myndighet på lämpligt sätt, t.ex. genom att den misstänkte eller tilltalade tillfrågas, klarlägger huruvida han eller hon talar och förstår det språk som används vid det straffrättsliga förfarandet och huruvida han eller hon behöver tolk.

Enligt 40 § i förundersökningslagen och 9 kap. 6 § i den nya förundersökningslagen ska både målsägandens och den misstänktes

språk antecknas i förundersökningsprotokollet redan nu. I fråga om personer som inte är finsk-, svensk- eller samiskspråkiga ska i förundersökningsprotokollet antecknas det språk som en part förstår och kan tala tillräckligt bra. I propositionen föreslås det för tydlighetens skull att i paragrafen om handläggningsspråket vid förundersökning tas in en uttrycklig bestämmelse om att förundersökningsmyndigheten ska ta reda på om en part behöver tolkning (4 kap. 12 § 4 mom. i den nya förundersökningslagen och 37 § 4 mom. i förundersökningslagen). Enligt förslaget ska förundersökningsmyndigheten även se till att en part får den tolkning som han eller hon behöver. Också domstolen är skyldig att ta reda på om en part behöver tolkning och vid behov ordna sådan. Bestämmelsen i 6 a kap. 2 § 3 mom. i lagen om rättegång i brottmål föreslås i propositionen bli preciserad så att domstolen på tjänstens vägnar ska se till att en part får den tolkning som parten behöver.

Förutom bestämmelserna ovan förutsätter punkt 4 i artikeln även praktiska åtgärder för att säkerställa att domstolen informeras om att det vid förundersökningen har konstaterats att en part behöver tolkning. Om det vid förundersökningen har konstaterats att en part behöver tolkning, ska åklagaren underätta domstolen om detta. Åklagaren ska informera domstolen om det språk som antecknats i förundersökningsprotokollet och som en part som inte är finsk-, svensk- eller samiskspråkig förstår och kan tala tillräckligt väl.

Enligt *punkt 5* i artikeln ska misstänkta eller tilltalade, i enlighet med de förfaranden som fastställs i nationell lagstiftning, ha rätt att angripa ett beslut om att det inte finns något behov av tolkning och ha möjlighet att klaga på att tolkningens kvalitet är otillräcklig för att garantera att förfarandena går rättvist till. Enligt skäl 25 i ingressen till direktivet är medlemsstaterna inte skyldiga att ha ett särskilt system eller klagomålsförfarande genom vilket ett beslut om att tolkning inte behövs kan angripas. Rätten att angripa beslut bör inte heller äventyra de tidsfrister som gäller för verkställighet av en europeisk arresteringsorder.

Enligt de bestämmelser som föreslås i propositionen ska förundersökningsmyndigheten ta reda på om en part behöver tolkning och se till att parten får den tolkning som parten behöver. Enligt förslaget får som tolk anlitas en redbar och annars för detta uppdrag lämplig person som har den skicklighet som krävs för uppdraget. Förundersökningsmyndigheten ska utse en ny tolk för uppdraget, om en parts rättsskydd kräver det. Med stöd av de bestämmelserna kan en misstänkt begära tolkning eller, om den misstänkte är missnöjd med kvaliteten på tolkningen, begära att en ny tolk ska utses. Den som är missnöjd med förundersökningsmyndighetens beslut kan föra saken till chefen för den som fattade beslutet eller till åklagaren för behandling. Med stöd av 5 kap. 2 § 1 mom. i den nya förundersökningslagen ska förundersökningsmyndigheten iakttä de föreskrifter som åklagaren meddelar för att säkerställa att ärendet utreds så som avses i lagens 1 kap. 2 §. Dessutom kan en misstänkt åberopa utebliven tolkning eller att tolkningens kvalitet är otillräcklig när ärendet behandlas i domstolen, eftersom domstolen i sista hand ansvarar för att rättegången är rättvis.

Med stöd av 9 kap. 3 § i den nya förundersökningslagen ska ett förhör spelas in som en ljud- och bildupptagning, om det med beaktande av ärendets art eller omständigheter som gäller den person som förhörs är befogat för att det sätt på vilket förhöret har hållits, det som har hänt under förhöret eller den förhördes berättelse ska kunna verifieras i efterhand. Enligt motiveringen till regeringens proposition 222/2010 rd (s. 212) kan en sådan i bestämmelsen nämnd orsak som gäller personen vara t.ex. det främmande språk som han eller hon använder.

Enligt de föreslagna bestämmelserna ska domstolen se till att en part får den tolkning som han eller hon behöver. Enligt förslaget får som tolk anlitas en redbar och annars för detta uppdrag lämplig person som har den skicklighet som krävs för uppdraget. Domstolen ska utse en ny tolk för uppdraget, om en parts rättsskydd kräver det. Med stöd av de bestämmelserna kan en part kräva tolkning eller, om parten är missnöjd med kvaliteten på tolkningen, kräva att en ny tolk ska utses. Domstolen ska fatta ett beslut i saken.

Beslutet kan överklagas i samband med huvudsaken. Med stöd av 11 kap. 13 § 2 mom. i lagen om rättegång i brottmål ska beslutet motiveras, om domstolen förkastar en parts yrkande.

I *punkt 6* i artikeln ingår det en bestämmelse om s.k. distanstolkning. Enligt bestämmelsen får sådan kommunikationsteknik som videokonferenser, telefon eller internet användas när det är lämpligt, förutom i de fall det är nödvändigt att tolken är fysiskt närvarande för att garantera att förfarandena går rättvist till.

Distanstolkning kan användas redan i dag både under förundersökning och under rättegång. Det finns videokonferensutrustning i samtliga allmänna domstolar. Man har också använt telefontolkning både i domstolarna och i polisens verksamhet. Distanstolkning kan anses vara ett användbart medel att garantera att tolkning finns tillgänglig t.ex. när det handlar om brådsnande situationer eller ett sällsynt språk. Telefontolkning kan också vara ändamålsenlig i glest bebyggda områden där det kan vara svårt att få en tolk till platsen. Förundersökningsmyndigheten eller domstolen avgör dock på basis av prövning om distanstolkning kan användas eller om det krävs att tolken är fysiskt närvarande för att trygga rätten till en rättvis rättegång.

I propositionen föreslås det att man i 6 a kap. i lagen om rättegång i brottmål tar in en uttrycklig bestämmelse om användning av distanstolkning vid rättegångar. Enligt den föreslagna bestämmelsen kan tolkning ordnas genom att man använder videokonferens eller någon annan lämplig dataförmedling där de som deltar i sammanträdet har sådan kontakt att de kan tala med och se varandra, eller per telefon, om domstolen anser att det är lämpligt.

Punkt 7 i artikeln förutsätter att personer som omfattas av en europeisk arresteringsorder tillhandahålls tolkning i enlighet med denna artikel. Enligt 25 § i EU-utlämningslagen iakttas vid behandlingen av ett utlämningsärende i tingsrätten i tillämpliga delar vad som föreskrivs om behandling av brottmål i tingsrätten, om inte något annat föreskrivs i EU-utlämningslagen. Med stöd av denna hänvisningsbestämmelse blir de föreslagna bestämmelserna om tolkning i 6 a

kap. i lagen om rättegång i brottmål tillämpliga vid behandlingen av ett utlämningsärende i tingsrätten i tillämpliga delar. Artikel 2.7 i direktivet förutsätter således inte några lagändringar när det gäller den behandling som sker i tingsrätten. I propositionen föreslås det att i EU-utlämningslagen tas in en förtydligande bestämmelse som gäller beredningen av ett utlämningsärende. Enligt bestämmelsen tillämpas på rätten till tolkning för den som begärs utlämnad vad som i förundersökningslagen föreskrivs om rätten till tolkning för en misstänkt (4 kap. 12 § i den nya förundersökningslagen och 37 § i förundersökningslagen).

I *punkt 8* i artikeln förutsätts det att den tolkning som tillhandahålls ska hålla tillräckligt hög kvalitet för att garantera att förfarandena går rättvist till. Tolkningen ska vara av sådan kvalitet att den garanterar att en misstänkt eller tilltalad förstår vad han eller hon anklagas för och kan utöva sin rätt till försvar. Enligt skäl 24 i ingressen till direktivet bör medlemsstaterna se till att det går att kontrollera om den tolkning som tillhandahålls varit tillräcklig, när de behöriga myndigheterna uppmärksammas på problem i specifika fall. Enligt skäl 26 bör de behöriga myndigheterna ha möjlighet att ersätta den utsedda tolken, om tolkningens kvalitet anses vara otillräcklig för att garantera rätten till en rättvis rättegång.

För att garantera kvaliteten på tolkningen föreslås det i propositionen att bestämmelser om den behörighet som krävs av tolkarna tas in både i lagen om rättegång i brottmål (den nya 6 § i 6 a kap. i BRL) och i förundersökningslagen (4 kap. 12 § 4 mom. i den nya förundersökningslagen och 37 § i förundersökningslagen). Enligt de föreslagna bestämmelserna får som tolk anlitas en redbar och annars för detta uppdrag lämplig person som har den skicklighet som krävs för uppdraget. Det föreslås dessutom i propositionen att domstolen eller förundersökningsmyndigheten ska utse en ny tolk för uppdraget, om en parts rättsskydd kräver det.

Artikel 3. Rätt till översättning av väsentliga handlingar. Enligt *punkt 1* i artikeln ska en misstänkt eller tilltalad som inte förstår förfarandespråket inom rimlig tid få en skriftlig översättning av alla handlingar som är vä-

sentliga för att garantera att han eller hon kan utöva sin rätt till försvar och för att garantera att förfarandena går rättvist till. I skäl 22 i ingressen klargörs det att översättning bör tillhandahållas på den misstänktes eller tilltalades modersmål eller ett annat språk som han eller hon talar eller förstår och som möjliggör att den misstänkte eller tilltalade fullt ut kan utöva sin rätt till försvar och garanterar att förfarandena går rättvist till.

Enligt *punkt 2* i artikeln hör till väsentliga handlingar beslut om frihetsberövande, anklagelser eller åtal samt domar.

Enligt *punkt 3* i artikeln ska de behöriga myndigheterna besluta om någon annan handling är väsentlig i ett visst ärende. Den misstänkte eller tilltalade eller hans eller hennes försvarare får ge in en motiverad ansökan i detta hänseende. Den misstänkte eller tilltalade har således rätt att utifrån prövning i det enskilda fallet få en översättning av också andra handlingar än de som anges i punkt 2, om de är väsentliga för att garantera att förfarandet går rättvist till.

I punkt 4 i artikeln finns det en bestämmelse som begränsar myndigheternas översättningsskyldighet. Det ska inte föreligga någon skyldighet att översätta avsnitt i väsentliga handlingar som inte är relevanta för att den misstänkte eller tilltalade ska förstå vad han eller hon anklagas för.

I propositionen föreslås det att i 6 a kap. i lagen om rättegång i brottmål tas in en ny 3 §, där det föreskrivs om svarandens rätt till en översättning av väsentliga handlingar. Enligt den föreslagna paragrafens 1 mom. ska det till en svarande som inte är finsk-, svensk- eller samiskspråkig inom skälig tid ges en avgiftsfri skriftlig översättning av stämningsansökan och domen till den del de gäller honom eller henne. Till svaranden ska det inom skälig tid också ges en skriftlig översättning av andra väsentliga handlingar eller delar av dem, om översättningen behövs för att bevaka svarandens rättigheter. Det föreslagna momentet motsvarar i sak punkterna 1—4 i artikel 3 i direktivet till den del det gäller domstolens skyldighet att översätta väsentliga handlingar.

Bestämmelser om domstolens skyldighet att översätta ett beslut om häktning föreslås i tvångsmedelslagen (3 kap. 21 § i den nya

tvångsmedelslagen och 1 kap. 26 b § i tvångsmedelslagen). Den föreslagna paragrafen uppfyller kraven i artikel 3.2 i direktivet för domstolarnas del.

I 4 kap. 13 § 1 mom. i den nya förundersökningslagen finns det en bestämmelse om översättning av väsentliga handlingar som ingår i förundersökningsmaterialet som i sak motsvarar punkterna 1, 3 och 4 i artikel 3 i direktivet till den del det gäller förundersökningsmyndighetens skyldighet att översätta andra väsentliga handlingar än beslut om anhållande. I propositionen föreslås det dessutom att kravet i artikel 3.1 i direktivet om att översättningen ska göras inom skälig tid tas in i momentet.

Enligt skrivningen i 4 kap. 13 § 1 mom. i den nya förundersökningslagen gäller översättningsskyldigheten handlingar och delar av handlingar som ingår i förundersökningsmaterialet och är väsentliga med tanke på saken, om översättningen behövs för att bevaka partens rättigheter. Detta ska anses betyda detsamma som artikel 3.1 i direktivet, där det sägs att en handling ska översättas skriftligt, om den är väsentlig för att garantera att den misstänkte kan utöva sin rätt till försvar och för att garantera att förfarandena går rättvist till.

Den tidigare nämnda bestämmelsen om översättning av handlingar i förundersökningslagen förutsätter att förundersökningsmyndigheten från fall till fall prövar när en översättning av en väsentlig handling som ingår i förundersökningsmaterialet behövs för att bevaka partens rättigheter. Detta motsvarar direktivets artikel 3.3, enligt vilken de behöriga myndigheterna ska besluta om någon annan handling än en sådan som nämns uttryckligen i punkt 2 i artikeln är väsentlig i ett visst ärende.

Bestämmelsen i förundersökningslagen förutsätter inte att en handling alltid översätts i sin helhet. En handling kan också översättas delvis, om detta är tillräckligt med tanke på den misstänktes rättsskydd. Till dessa delar motsvarar bestämmelsen artikel 3.4, enligt vilken det inte ska föreligga någon skyldighet att översätta avsnitt i väsentliga handlingar som inte är relevanta för att den misstänkte ska förstå vad han eller hon anklagas för.

I propositionen föreslås det att i den gällande förundersökningslagen tas in sådana bestämmelser om översättning av handlingar som motsvarar 4 kap. 13 § i den nya förundersökningslagen.

Bestämmelser om förundersökningsmyndigheternas skyldighet att översätta ett beslut om anhållande föreslås i tvångsmedelslagen (2 kap. 16 § i den nya tvångsmedelslagen och 1 kap. 7 a § i tvångsmedelslagen). Den föreslagna paragrafen uppfyller kraven i artikel 3.2 i direktivet för förundersökningsmyndigheternas del.

Punkt 5 i artikeln förutsätter att en misstänkt eller tilltalad, i enlighet med förfaranden i nationell lagstiftning, ska ha rätt att angripa ett beslut om att det inte finns något behov av översättning av handlingar eller avsnitt i handlingar. I de fall där en översättning har tillhandahållits, ska en misstänkt eller tilltalad enligt punkten ha möjlighet att klaga på att översättningens kvalitet är otillräcklig för att garantera att förfarandena går rättvist till.

Med stöd av de föreslagna bestämmelserna i förundersökningslagen har en part rätt till en översättning av väsentliga handlingar, om översättningen behövs för att bevaka partens rättigheter. Som översättare får anlitas en redbar och annars för detta uppdrag lämplig person som har den skicklighet som krävs för uppdraget. Förundersökningsmyndigheten ska utse en ny översättare för uppdraget, om en parts rättsskydd kräver det. Med stöd av de bestämmelserna kan en misstänkt begära översättning eller, om den misstänkte är missnöjd med kvaliteten på översättningen, begära att en ny översättare ska utses. Den som är missnöjd med förundersökningsmyndighetens beslut kan föra saken till chefen för den som fattade beslutet eller till åklagaren för behandling. Med stöd av 5 kap. 2 § 1 mom. i den nya förundersökningslagen ska förundersökningsmyndigheten iaktta de föreskrifter som åklagaren meddelar för att säkerställa att ärendet utreds så som avses i lagens 1 kap. 2 §. Dessutom kan den misstänkte åberopa utebliven översättning eller att översättningens kvalitet är otillräcklig när ärendet behandlas i domstolen, eftersom domstolen i sista hand ansvarar för att rättegången är rättvis.

Enligt de föreslagna bestämmelserna ska domstolen ge svaranden en översättning av väsentliga handlingar, om översättningen behövs för att bevaka svarandens rättigheter. Som översättare får anlitas en redbar och annars för detta uppdrag lämplig person som har den skicklighet som krävs för uppdraget. Domstolen ska utse en ny översättare för uppdraget, om svarandens rättsskydd kräver det. Med stöd av de bestämmelserna kan svaranden kräva skriftlig översättning av väsentliga handlingar eller, om svaranden är missnöjd med kvaliteten på översättningen, kräva att en ny översättning ska skaffas. Domstolen ska fatta ett beslut i saken. Beslutet kan överklagas i samband med huvudsaken. Med stöd av 11 kap. 13 § 2 mom. i lagen om rättegång i brottmål ska beslutet motiveras, om domstolen förkastar svarandens yrkande.

I *punkt 6* i artikeln bestäms det om en skyldighet att tillhandahålla en person som omfattas av ett förfarande som gäller verkställighet av en europeisk arresteringsorder en översättning av denna handling, om personen inte förstår det språk på vilket den europeiska arresteringsordern är upprättad, eller till vilket den har översatts. Enligt 21 § 1 mom. i EU-utlämningslagen ska centralkriminalpolisen utan dröjsmål bevisligen delge den som begärs utlämnad framställningen om gripande och utlämning, dvs. den europeiska arresteringsordern, samt redogöra för dess innehåll. Med stöd av 2 mom. ska framställningen delges på ett språk som den som begärs utlämnad förstår. I propositionen föreslås det att paragrafen kompletteras med de bestämmelser om skriftlig eller muntlig översättning av framställningar om gripande och utlämning som direktivet förutsätter. I paragrafen föreslås det också en hänvisningsbestämmelse enligt vilken på översättning av en framställning dessutom tillämpas vad som i förundersökningslagen föreskrivs om översättning av handlingar (4 kap. 13 § i den nya förundersökningslagen och 37 § a i förundersökningslagen).

I *punkt 7* i artikeln ingår en undantagsbestämmelse som gäller muntlig översättning. Som ett undantag från de allmänna reglerna i punkterna 1, 2, 3 och 6 får en muntlig översättning eller sammanfattning av väsentliga handlingar tillhandahållas i stället för en

skriftlig översättning, under förutsättning att en sådan muntlig översättning eller sammanfattning inte förhindrar att förfarandena går rättvist till.

I propositionen föreslås det att i lagen om rättegång i brottmål, förundersökningslagen och tvångsmedelslagen tas in bestämmelser om muntlig översättning av handlingar som motsvarar punkt 7 i artikeln. I de föreslagna bestämmelserna används samma begrepp som i direktivet, "muntlig översättning", med vilket avses översättning från såväl muntlig som skriftlig form till muntlig form.

Enligt 2 mom. i den föreslagna nya 3 § i 6 a kap. får för svaranden eller målsäganden muntligt översättas stämningsansökan, domen eller någon annan väsentlig handling eller delar av eller ett sammandrag av handlingen, om inte partens rättsskydd kräver att handlingen översatts skriftligt. Genom den föreslagna bestämmelsen genomförs punkt 7 i artikeln för domstolarnas del.

I propositionen föreslås det att i förundersökningslagen tas in en bestämmelse enligt vilken väsentliga handlingar eller delar av eller ett sammandrag av dem får översättas muntligt för en part, om inte partens rättsskydd kräver att handlingarna översatts skriftligt (4 kap. 13 § 2 mom. i den nya förundersökningslagen och 37 a § 2 mom. i förundersökningslagen). Genom den föreslagna bestämmelsen genomförs punkt 7 i artikeln för förundersökningsmyndigheternas del.

Dessutom föreslås det att motsvarande bestämmelser om muntlig översättning av handlingar tas in i tvångsmedelslagen när det gäller beslut om anhållande och beslut om häktning samt i EU-utlämningslagen när det gäller den europeiska arresteringsordern.

En misstänkt eller åtalad person kan avstå från sin rätt till en översättning av handlingar enligt artikeln. Enligt *punkt 8* i artikeln är det dock ett krav att personen dessförinnan har fått juridisk rådgivning eller på annat sätt har fått full insikt om konsekvenserna av denna avsägelse, samt att avsägelsen är entydig och har lämnats frivilligt.

Bestämmelser om rätten att avstå från en översättning föreslås i den nya 3 § i 6 a kap. i lagen om rättegång i brottmål. Enligt paragrafens 3 mom. ska domstolen se till att svaranden får tillräcklig information om sin rätt

till en översättning av stämningsansökan, domen eller någon annan väsentlig handling och vid behov försäkra sig om huruvida svaranden vill ha en översättning av handlingar. Om svaranden avstår från sin rätt till en översättning, behöver ingen översättning ges till honom eller henne.

I förundersökningslagen föreslås det en motsvarande bestämmelse om möjlighet att avstå från rätten till översättning (4 kap. 13 § 3 mom. i den nya förundersökningslagen och 37 a § 3 mom. i förundersökningslagen). Förundersökningsmyndigheten ska se till att en part får tillräcklig information om sin rätt till en översättning av väsentliga handlingar och vid behov försäkra sig om huruvida parten vill ha en översättning av handlingar. Om parten avstår från sin rätt till en översättning, behöver ingen översättning ges till honom eller henne.

I *punkt 9* i artikeln förutsätts det att översättning som tillhandahålls ska hålla tillräckligt hög kvalitet för att garantera att förfarandena går rättvist till. Översättningarna ska vara av sådan kvalitet att de garanterar att misstänkta eller tilltalade förstår vad de anklagas för och har möjlighet att utöva sin rätt till försvar. Enligt skäl 24 i ingressen till direktivet bör medlemsstaterna se till att det går att kontrollera om den översättning som tillhandahålls varit tillräcklig, när de behöriga myndigheterna uppmärksammas på problem i specifika fall.

För att garantera kvaliteten på översättningen föreslås det i propositionen att en bestämmelse om den behörighet som krävs av översättare tas in både i lagen om rättegång i brottmål (den nya 6 § i 6 a kap. i BRL) och i förundersökningslagen (4 kap. 13 § 4 mom. i den nya förundersökningslagen och 37 a § 4 mom. i förundersökningslagen). Enligt de föreslagna bestämmelserna får som översättare anlitas en redbar och annars för detta uppdrag lämplig person som har den skicklighet som krävs för uppdraget. Det föreslås dessutom i propositionen att domstolen eller förundersökningsmyndigheten ska utse en ny översättare för uppdraget, om en parts rättskydd kräver det.

Artikel 4. Kostnader för tolkning och översättning. Enligt artikeln ska medlemsstaterna stå för de tolknings- och översättnings-

kostnader som uppstår genom tillämpning av artiklarna 2 och 3, oavsett vad som är resultatet av de straffrättsliga förfarandena. Kostnader för tolkning och översättning får således inte återkrävas av svaranden trots att svaranden konstateras vara skyldig. Detta motsvarar den gällande lagstiftningen i Finland. Vid förundersökning ska tolkningen och översättningen göras på statens bekostnad (4 kap. 12 och 13 § i den nya förundersökningslagen och 37 § i förundersökningslagen), och i lagen finns det inte några bestämmelser om återkrav av kostnaderna. Med stöd av 6 a kap. 2 § i lagen om rättegång i brottmål är tolkningen samt översättningen av domen gratis för svaranden. Översättningen är gratis också enligt den nya 3 § som i denna proposition föreslås i det kapitlet.

Artikel 5. Tolkningens och översättningens kvalitet. Enligt *punkt 1* i artikeln ska medlemsstaterna vidta konkreta åtgärder för att se till att den tolkning och översättning som tillhandahålls håller den kvalitet som krävs enligt artiklarna 2.8 och 3.9. I de punkterna i direktivet förutsätts det att den tolkning och översättning som tillhandahålls ska hålla tillräckligt hög kvalitet för att garantera att förfarandena går rättvist till, särskilt genom att garantera att misstänkta eller tilltalade förstår vad de anklagas för och har möjlighet att utöva sin rätt till försvar.

För att garantera kvaliteten på tolkning och översättning föreslås det i propositionen att i såväl lagen om rättegång i brottmål (den nya 6 § i 6 a kap. i BRL) som förundersökningslagen (4 kap. 12 § 4 mom. och 13 § 4 mom. i den nya förundersökningslagen och 37 § 4 mom. och 37 a § 4 mom. i förundersökningslagen) tas in bestämmelser om den behörighet som krävs av tolkar och översättare.

För att garantera kvaliteten på rättslig tolkning införde undervisnings- och kulturministeriet den 2 februari 2011 en ny examen, specialyrkesexamen för rättstolk, i examensstrukturen för det yrkesinriktade examenssystemet (undervisnings- och kulturministeriets förordning 179/2011). Examen togs in bland språkvetenskaper, inom det humanistiska och pedagogiska området. Examen motiverades med genomförandet av tolkningsdirektivet.

Enligt 13 § 2 mom. i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning (631/1998) beslutar Ut-

bildningsstyrelsen om grunderna för specialyrkesexamen för rättstolk. Grunderna för examen som rättstolk har beretts av en projektgrupp som Utbildningsstyrelsen tillsatte i april 2011. Utbildningsstyrelsen har för avsikt att fastställa grunderna för specialyrkesexamen för rättstolk på våren 2013. Efter att grunderna har fastställts kan man inleda utbildning för specialyrkesexamen för rättstolk.

Specialyrkesexamen för rättstolk ordnas i form av en fristående examen, genom vilken examinanden visar att han eller hon behärskar de mest krävande arbetsuppgifterna på området. De fristående examina är oberoende av hur man skaffat sin yrkesskicklighet. Examen avläggs genom att examinanden visar sin yrkesskicklighet vid ett examenstillfälle utifrån de bedömningskriterier som gäller. Utbildningsstyrelsen kommer att utse en examenskommission för specialyrkesexamen för rättstolk, som ska ingå avtal om att ordna examen med vissa utbildningsanordnare så att dessa kan ta emot examensprestationer.

Enligt *punkt 2* i artikeln ska medlemsstaterna, för att främja ändamålsenlig tolkning och översättning och effektiv tillgång till det samma, sträva efter att upprätta ett eller flera register över självständiga översättare och tolkar som har lämpliga kvalifikationer. När ett sådant eller flera sådana register upprättats ska, om lämpligt, det eller de göras tillgängliga för försvarare och relevanta myndigheter. Enligt skäl 31 i ingressen till direktivet bör medlemsstaterna underlätta tillgången till nationella databaser med information om juridiska översättare och tolkar i de fall det finns sådana databaser. Särskild uppmärksamhet bör i detta sammanhang ägnas målsättningen att ge tillgång till befintliga databaser genom e-juridikportalen, i enlighet med den fleråriga handlingsplanen 2009—2013 för europeisk e-juridik (EUT C 75, 31.3.2009, s. 1).

I Finland finns det ännu inte något sådant register över juridiska tolkar och översättare som avses i punkten. För närvarande finns det inte något auktoriserings- eller registreringssystem för rättstolkar. För översättarnas del finns det ett auktoriserings- och registreringssystem för auktoriserade översättare, men inte något särskilt register över översättare på det rättsliga området. Undervisnings-

och kulturministeriet har för avsikt att tillsätta en arbetsgrupp för att bedöma vilka åtgärder genomförandet av direktivet förutsätter inom undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde. De frågor som gäller registreringen av översättare och tolkar kommer att granskas i den arbetsgruppen.

Punkt 3 i artikeln innehåller en bestämmelse om konfidentialitet. Enligt punkten ska medlemsstaterna se till att tolkar och översättare iakttar konfidentialitet i fråga om den tolkning och översättning som tillhandahållits i enlighet med detta direktiv.

På basis av 23 § i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) har tolkar och översättare tystnadsplikt när det gäller sekretessbelagda uppgifter som de har fått kännedom om vid skötseln av ett tolknings- eller översättningsuppdrag. Enligt den paragrafens 1 mom. får den som är anställd hos en myndighet eller innehar ett förtroendeeuppdrag inte röja en handlings sekretessbelagda innehåll eller en uppgift som vore sekretessbelagd om den ingick i en handling, och inte heller någon annan omständighet som han har fått kännedom om i samband med sin verksamhet hos myndigheten och för vilken tystnadsplikt föreskrivs genom lag. Enligt 2 mom. gäller bestämmelsen även en praktikant eller någon annan som verkar hos en myndighet, den som verkar på uppdrag av en myndighet och den som är anställd hos den som utför ett myndighetsuppdrag. En uppgift för vilken tystnadsplikt gäller får inte heller röjas efter det att verksamheten hos myndigheten har upphört eller det uppdrag som utförts för myndighetens räkning har avslutats.

I propositionen föreslås det dessutom att i lagen om rättegång i brottmål införs en bestämmelse enligt vilken vad som i rättegångsbalken föreskrivs om tystnadsplikt för ett rättegångsbiträde och skyldighet för ett rättegångsbiträde att vägra vittna, också ska tillämpas på en tolk (den föreslagna 7 § i 6 a kap. i BRL).

Artikel 6. Utbildning. Enligt artikeln ska medlemsstaterna kräva att de ansvariga för utbildning av domare, åklagare och övrig personal på rättsliga myndigheter som deltar i straffrättsliga förfaranden särskilt uppmärksammar de särskilda förhållanden som gäller

vid kommunikation via tolk för att garantera effektiv och ändamålsenlig kommunikation. Bestämmelsen ska dock inte påverka rättsväsendets oberoende eller olikheter i det sätt på vilket rättsväsendet är organiserat i unionen.

Artikeln gäller den utbildning i att arbeta med tolk som domare, åklagare och övrig personal på rättsliga myndigheter som deltar i straffrättsliga förfaranden bör få. Artikeln ålägger dock inte staterna att ordna sådan utbildning, och genom den begränsas inte domstolarnas oberoende.

Syftet med utbildningen är att förbättra samarbetet mellan tolkar och rättsliga myndigheter som deltar i straffrättsliga förfaranden och myndigheternas kunskaper om hur man arbetar med tolk på ett etiskt och tekniskt korrekt sätt. Också i utredningsprojektet om rättslig tolkning fäste man uppmärksamhet vid behovet av myndighetsutbildning (Sakkunniggruppens rapport till undervisningsministeriet 2008, s. 23 och 38).

För domstolarnas del kan skyldigheterna enligt artikeln beaktas i den fortbildning som justitieministeriet ordnar för såväl domare som den övriga personalen vid domstolarna. I den utbildning som ordnas för domarna och domstolspersonalen bör man framöver också uppmärksamma de särskilda förhållanden som gäller vid kommunikation via tolk och garantierna för effektiv och ändamålsenlig kommunikation. På motsvarande sätt kan man beakta de särskilda förhållanden som gäller vid kommunikation via tolk även i den utbildning som ordnas för åklagare och poliser.

Artikel 7. Anteckningar. Artikeln innehåller en skyldighet som gäller anteckningar. Om man har hållit ett förhör eller en förhandling med den misstänkte eller tilltalade med hjälp av en tolk i enlighet med artikel 2, om en muntlig översättning eller sammanfattning av väsentliga handlingar tillhandahålls den misstänkte eller tilltalade i enlighet med artikel 3.7, eller om en misstänkt eller tilltalad har av sagt sig rätten till översättning enligt artikel 3.8 ska det antecknas att dessa omständigheter föreligger, vilket ska ske genom det förfarande som gäller för anteckningar enligt den berörda medlemsstatens lagstiftning.

I den gällande finska lagstiftningen bestäms det inte om en uttrycklig skyldighet att anteckna dessa uppgifter. Det föreslås därför i propositionen att det föreskrivs om anteckning av dessa uppgifter i lagen om rättegång i brottmål när det gäller rättegång (den nya 4 § i 6 a kap.) och i förundersökningslagen när det gäller förundersökning (9 kap. 6 § 3 mom. i den nya förundersökningslagen och 37 b § i förundersökningslagen).

Artikel 8. Klausul om bevarande av skyddsnivån. Enligt artikeln ska ingenting i direktivet ses som en begränsning av eller ett avsteg från rättigheter och rättssäkerhetsgarantier som följer av den europeiska människorättskonventionen, av Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna, andra bestämmelser i internationell rätt eller lagstiftningen i medlemsstater som erbjuder en högre skyddsnivå. Artikeln förutsätter inte ändringar i lagstiftningen.

2 Lagförslag

2.1 Lagen om rättegång i brottmål

6 a kap. Rättegångsspråket

2 §. I paragrafens gällande 3 mom. bestäms det om rätten till tolkning och till översättning av domar och beslut för andra än finsk-, svensk- eller samiskspråkiga svarande samt målsägande i brottmål i sådana fall när åklagaren utför åtal. Enligt momentet ska domstolen på tjänstens vägnar sköta tolkningen eller skaffa en tolk. Det föreslås att skrivningen ändras så att domstolen på tjänstens vägnar ska se till att en person får den tolkning som han eller hon behöver. Den som inte är finsk-, svensk- eller samiskspråkig har inte rätt att få tolkning på sitt eget språk. Liksom i dag kan tolkning för personer som inte är finsk-, svensk- eller samiskspråkiga ordnas på ett språk som personen förstår och kan tala tillräckligt väl. Bestämmelser om behörighetskraven för tolkar finns i den föreslagna 6 §. Genom den föreslagna ändringen klargörs det också att domstolen är skyldig att ta reda på om en part behöver tolkning och vid behov ordna sådan. Dessutom föreslås det att bestämmelsen om översättning av domar och beslut stryks i momentet, efter-

som det i den nya 3 § föreslås bestämmelser om översättning av handlingar i fråga om svarande och målsägande som inte är finsk-, svensk- eller samiskspråkiga. I övrigt föreslås det inga ändringar i momentet.

I paragrafen föreslås ett nytt 4 mom., där det bestäms om rätt till tolkning för teckenspråkiga samt den som har en syn-, hörsel- eller talskada. Momentet motsvarar i sak artikel 2.3 i direktivet. I den gällande lagens 2 § nämns inte uttryckligen rätten till tolkning för teckenspråkiga eller personer som har en syn-, hörsel- eller talskada. Paragrafen har dock redan hittills tolkats extensivt så att den även innefattar rätt till gratis tolkning för dessa personer. För tydlighetens skull föreslås i paragrafen en bestämmelse om att domstolen ska se till att tolkning ordnas också när en part är teckenspråkig eller när tolkning behövs på grund av att en part har en syn-, hörsel- eller talskada.

I artikel 2 punkt 6 i direktivet finns det en bestämmelse om användning av distanstolkning vid rättegångar. I bestämmelsen sägs det att när det är lämpligt får sådan kommunikationsteknik som videokonferenser, telefon eller Internet användas, förutom i de fall det är nödvändigt att tolken är fysiskt närvarande för att garantera att förfarandena går rättvist till. Det är redan i dag möjligt att använda distanstolkning vid rättegångar. Det föreslås dock en uttrycklig bestämmelse om detta i paragrafens 5 mom.

Om domstolen anser att det är lämpligt, kan tolkning enligt den föreslagna bestämmelsen ordnas genom videokonferens eller någon annan lämplig dataförmedling där de som deltar i sammanträdet har sådan kontakt att de kan tala med och se varandra, eller per telefon. Den föreslagna bestämmelsen ska tillämpas på tolkningssituationer där man har kontakt med tolken via en distansförbindelse. Domstolen avgör från fall till fall om bestämmelsen ska tillämpas. Domstolen ska se till att parternas rättsskydd är tillräckligt. Domstolen ska också pröva om parternas rättsskydd förutsätter att tolkning ordnas genom videokonferens eller annars på ett sådant sätt att de som deltar i sammanträdet har sådan kontakt att de kan både tala med och se varandra, eller om telefontolkning kan anses räcka. När domstolen prövar om det är lämp-

ligt att använda distanstolkning ska den beakta att tolkningens kvalitet ska vara tillräcklig, så att parten kan delta i rättegången fullt ut. Vid prövningen ska domstolen också beakta ärendets natur och parternas personliga egenskaper. Distanstolkning kan under de förutsättningar som anges i bestämmelsen användas för att trygga tillgången till tolkning särskilt när det handlar om brådskande situationer eller tolkning av ett sällsynt språk.

3 §. I den nya paragrafen bestäms det om rätten för en svarande samt en målsägande i ett brottmål där åklagaren utför åtal att få en översättning av handlingar, om han eller hon inte är finsk-, svensk- eller samiskspråkig. Svaranden och målsäganden har rätt till en översättning av domar och beslut redan med stöd av den gällande 2 § 3 mom. Regleringen preciseras dock till den del det gäller när en handling måste översättas skriftligt och när det kan anses tillräckligt med en muntlig översättning som görs med hjälp av en tolk.

På samma sätt som vad som sägs om tolkning i 2 § kan det till en part som inte är finsk-, svensk- eller samiskspråkig ges en översättning på ett språk som parten förstår och kan tala tillräckligt väl.

I 1 mom. föreslås det en bestämmelse om domstolens skyldighet att tillhandahålla skriftliga översättningar. Genom momentet genomförs punkterna 1–4 i artikel 3 i direktivet för domstolarnas del. Bestämmelser om översättning av ett beslut om häktning finns dock i tvångsmedelslagen.

Enligt momentet ska det till en svarande som inte är finsk-, svensk- eller samiskspråkig inom skälig tid ges en avgiftsfri skriftlig översättning av stämningsansökan och domen till den del de gäller honom eller henne. Svaranden har rätt till en översättning av domen redan med stöd av den gällande 2 § 3 mom. I propositionen föreslås det att regleringen av översättningen av domar preciseras så att bestämmelserna om skriftlig översättning finns i det föreslagna 1 mom. och bestämmelserna om muntlig översättning i paragrafens 2 mom. Enligt det föreslagna 1 mom. ska det till svaranden ges en skriftlig översättning också av stämningsansökan. Stämningsansökan och domen ska översättas endast till den del de gäller svaranden i fråga. När åtal som gäller flera svarande behandlas

i samma brottmål, är domstolen således inte skyldig att översätta stämningsansökan eller domen till den del de gäller de övriga svarandena. Till dessa delar motsvarar bestämmelsen artikel 3.4 i direktivet, enligt vilken det inte ska föreligga någon skyldighet att översätta avsnitt i väsentliga handlingar som inte är relevanta för att den tilltalade ska förstå vad han eller hon anklagas för.

Till svaranden ska det också inom skäligheten ges en avgiftsfri skriftlig översättning av ett beslut som fattas i brottmålet och av andra väsentliga handlingar eller delar av dem, om översättningen behövs för att bevaka svarandens rättigheter. Översättningen av en handling behövs för att bevaka svarandens rättigheter, om översättningen är väsentlig för att garantera att svaranden kan utöva sin rätt till försvar och för att garantera att förfarandena går rättvist till. Momentet motsvarar således i sak artikel 3.1 i direktivet.

Domstolens avgörande av själva huvudsaken är en dom. Besluten är däremot avgöranden som domstolen meddelar i processuella frågor. För beslutens del beror skyldigheten att ge en skriftlig översättning på vilken betydelse avgörandet i fråga har med tanke på att tillgodose svarandens rättsskydd. Också ett beslut ska översättas skriftligt, om översättningen behövs för att bevaka svarandens rättigheter.

Genom de bestämmelser om översättning av domar som föreslås i paragrafen ingriper man inte i de gällande bestämmelserna om hur expeditioner ska ges och meddelanden om avgöranden sändas. De föreslagna bestämmelserna medför således inte någon skyldighet för domstolarna att skicka en översättning av domen till en svarande som dömts i sin frånvaro, om han eller hon inte har anmält missnöje med avgörandet.

Enligt det föreslagna momentet ska det till en svarande ges en översättning av andra väsentliga handlingar, om översättningen behövs för att bevaka svarandens rättigheter. Domstolen ska från fall till fall överväga när någon annan handling än stämningsansökan eller domen behöver översättas för att bevaka svarandens rättigheter. Detta motsvarar artikel 3.3 i direktivet, enligt vilken de behöriga myndigheterna ska besluta om någon annan handling än en sådan som nämns uttryckligen

i punkt 2 i artikeln är väsentlig i ett visst ärende. Med väsentlig handling avses en handling vars innehåll är av central betydelse i ärendet. På basis av den föreslagna bestämmelsen kan det bli aktuellt att översätta t.ex. skriftliga bevis eller en målsägandes privaträttsliga anspråk. Översättningsskyldigheten förutsätter dessutom att översättningen behövs för att bevaka svarandens rättigheter. Det avgörande är således att översättningen är av betydelse för att trygga svarandens möjligheter att försvara sig. En översättning behövs inte nödvändigtvis för att bevaka svarandens rättigheter, om svaranden har möjlighet att få reda på handlingens innehåll med hjälp av sitt biträde och handlingen inte till sitt innehåll är komplicerad eller svår att förstå. Å andra sidan kan en översättning behövas även i en sådan situation, om materialet är omfattande. När domstolen överväger omfattningen av översättnings-skyldigheten kan den även beakta ärendets natur, parternas personliga egenskaper samt hur allvarligt brottmålet i fråga är.

För att en handling ska översättas krävs det inte någon uttrycklig begäran av svaranden, utan behovet av en översättning ska prövas på tjänstens vägnar. Också svarandens uppfattning om saken påverkar dock behovet av en översättning. Vid prövningen kan man därför även beakta om svaranden uttryckligen har begärt en översättning. Trots en uttrycklig begäran av svaranden behöver ingen översättning ges, om en översättning inte ska anses behövlig med tanke på svarandens möjligheter att försvara sig.

De handlingar som omfattas av översättningsskyldigheten bestäms med stöd av det föreslagna 1 mom. Dessa handlingar kan dock med stöd av det föreslagna 2 mom. nedan även översättas muntligt, om inte en parts rättsskydd förutsätter att en handling översätts skriftligt.

En väsentlig handling som ingår i förundersökningsmaterialet ska enligt förundersökningsmyndighetens prövning översättas med stöd av den bestämmelse i förundersökningslagen som gäller översättning av handlingar under förundersökningen och som motsvarar den nu aktuella bestämmelsen (4 kap. 13 § i den nya förundersökningslagen och 37 a § i förundersökningslagen). Om en

handling emellertid inte har översatts i förundersökningsfasen och en översättning av handlingen behövs för att garantera en rättvis rättegång, är domstolen skyldig att se till att den översätts.

Bestämmelsen förutsätter inte att en handling alltid översätts i sin helhet. En handling kan också översättas delvis, om det är tillräckligt med tanke på svarandens rättsskydd. Till dessa delar motsvarar bestämmelsen artikel 3.4 i direktivet, enligt vilken det inte ska föreligga någon skyldighet att översätta avsnitt i väsentliga handlingar som inte är relevanta för att den tilltalade ska förstå vad han eller hon anklagas för.

Enligt förslaget ska målsäganden i ett brottmål där åklagaren utför åtal ha rätt till en översättning av domen, på samma sätt som i dag. Regleringen preciseras dock så att bestämmelserna om skriftlig översättning av domen finns i det föreslagna 1 mom. och bestämmelserna om muntlig översättning i 2 mom. Enligt det föreslagna 1 mom. ska det till målsäganden i ett brottmål där åklagaren utför åtal på begäran inom skälig tid ges en avgiftsfri skriftlig översättning av domen, till den del den gäller målsäganden. Till målsäganden ska det på begäran ges en skriftlig översättning också av ett beslut som fattas i brottmålet eller en del av beslutet, om översättningen av beslutet behövs för att bevaka målsägandens rättigheter. Enligt momentet förutsätts det en begäran av målsäganden för att en skriftlig översättning ska ges. Denna förutsättning överensstämmer med artikel 7.3 i brottsofferdirektivet. Förslaget uppfyller kraven i brottsofferdirektivet när det gäller översättning av domar och beslut. En övergripande bedömning av målsägandes rätt till översättning kommer dock att göras i samband med att brottsofferdirektivet genomförs.

I 2 mom. föreslås det en bestämmelse om när det i stället för en skriftlig översättning kan ges en muntlig översättning av de handlingar som avses i 1 mom. Enligt momentet får en i 1 mom. avsedd stämningsansökan, dom eller någon annan väsentlig handling eller delar av handlingen översättas muntligt med hjälp av en tolk, om inte partens rättsskydd kräver att handlingen översätts skriftligt. Enligt den föreslagna bestämmelsen behövs en i 1 mom. avsedd stämningsansökan,

dom eller någon annan väsentlig handling eller delar av handlingen inte heller översättas för en part som sådan, utan man kan översätta endast ett sammandrag, som utarbetats av domstolen, av handlingen i fråga. En förutsättning för detta är dock att det med tanke på partens rättsskydd och garantierna för en rättvis rättegång ska anses tillräckligt att ett muntligt sammandrag ges. Genom det föreslagna 2 mom. genomförs för domstolarnas del direktivets artikel 3.7, som gäller muntlig översättning av handlingar och enligt vilken en muntlig översättning eller sammanfattning av väsentliga handlingar får tillhandahållas, under förutsättning att detta inte förhindrar att förfarandena går rättvist till. I momentet avses med muntlig översättning översättning från såväl muntlig som skriftlig form till muntlig form. Till exempel när det gäller domar kunde den muntliga översättningen göras antingen så att domen samtidigt som den avkunnas översätts muntligt för en part med hjälp av en tolk eller så att en skriftlig dom översätts muntligt för en part efter att domen har meddelats. Det föreslagna momentet kan tillämpas på översättning av stämningsansökan även i mål där åklagaren med stöd av lagens 5 kap. 1 § själv utfärdar stämning.

Den föreslagna bestämmelsen i 2 mom. förutsätter att domstolen från fall till fall bedömer om en muntlig översättning av stämningsansökan, domen eller någon annan väsentlig handling är tillräcklig med tanke på en parts rättsskydd. Vid prövningen ska domstolen beakta bl.a. ärendets och handlingens art, partens personliga egenskaper och huruvida parten har ett biträde. Behovet av en skriftlig översättning påverkas av hur allvarligt eller komplicerat brottmålet är. En muntlig översättning kunde vara otillräcklig med tanke på en parts rättsskydd med hänsyn till handlingens art, om handlingen innehåller så mycket detaljerade eller komplicerade uppgifter att det är svårt att förstå dem i muntlig form.

Domstolen ska på tjänstens vägnar pröva om en muntlig översättning av en stämningsansökan, dom eller någon annan väsentlig handling är tillräcklig med tanke på en parts rättsskydd. Med stöd av det föreslagna momentet får en handling således översättas

muntligt för en part, trots att parten uttryckligen begär en skriftlig översättning. Domstolen kan dock vid prövningen även beakta partens uppfattning om behovet av en skriftlig översättning.

Enligt skäl 23 i ingressen till direktivet bör den respekt för rätten till översättning som föreskrivs i direktivet inte äventyra någon annan processuell rättighet. När man överväger valet mellan en skriftlig och en muntlig översättning kan man således även beakta hur översättningen påverkar förfarandets längd och en parts rätt till rättegång inom skälig tid.

I 3 mom. föreslås det en bestämmelse om avsägelse från rätten till en översättning. Genom det föreslagna momentet genomförs artikel 3.8 i direktivet för domstolarnas del. Den föreslagna bestämmelsen i 3 mom. blir tillämplig, om svaranden med stöd av det ovan föreslagna 1 eller 2 mom. har rätt till en skriftlig eller muntlig översättning av stämningsansökan, domen eller någon annan väsentlig handling.

Med stöd av det föreslagna 3 mom. behöver ingen översättning av sådana handlingar som avses i denna paragraf ges till en svarande, om svaranden avstår från sin rätt till en översättning. För att kunna avstå från sin rätt till översättning, bör svaranden dock vara medveten om sina rättigheter enligt paragrafen. Därför föreslås det att domstolen ska se till att svaranden får tillräcklig information om sin rätt att få en skriftlig eller muntlig översättning av handlingar. Med tillräcklig information avses detsamma som i artikel 3.8 i direktivet, enligt vilken det är ett krav för varje avsägelse av rätten till översättning av handlingar att den tilltalade har fått full insikt om konsekvenserna av denna avsägelse. Svaranden ska således informeras om den i paragrafen föreskrivna rätten att få en skriftlig eller muntlig översättning av handlingar och om att översättningen är gratis. Ett ytterligare krav för avsägelsen är enligt direktivet att avsägelsen är entydig och har lämnats frivilligt. Det föreslås därför att domstolen vid behov genom att fråga svaranden eller dennes ombud ska försäkra sig om huruvida svaranden vill ha en översättning av handlingar. Den föreslagna bestämmelsen i 3

mom. uppfyller de krav i direktivet som gäller förutsättningarna för avsägelse.

I den föreslagna paragrafen förutsätts det att skriftliga översättningar ska ges inom skälig tid. Översättningarna ska ges i så god tid att en part kan bevaka sina rättigheter på behörigt sätt under handläggningen av brottmålet. En översättning av stämningsansökan och andra väsentliga handlingar ska finnas tillgänglig för svaranden i så god tid att svaranden har tillräckligt med tid att förbereda sitt försvar. Om åtalsrätten håller på att preskriberas, ska svaranden få en översättning av stämningsansökan redan i samband med att stämningen delges, eftersom avbrytandet av preskriptionen för åtalsrätten i 8 kap. 3 § i strafflagen har knutits till delgivningen av stämningen. Översättningen av domen ska finnas tillgänglig för en part så, att inte partens rätt till överklagande äventyras. Domstolen ska vid behov senast vid slutpläderingen ta reda på om parten vill ha en översättning av domen. Om parten vill ha en översättning av domen, ska domstolen överväga om partens rättsskydd förutsätter en skriftlig översättning eller om en muntlig översättning är tillräcklig. Om en skriftlig översättning av domen behövs, ska domstolen låta översätta domen så att översättningen finns tillgänglig den dag då domen meddelas eller avkunnas eller senast inom den tid som i 11 kap. 12 § 3 mom. föreskrivs för expeditioner. Att domen ska översättas ska anses som ett sådant särskilt skäl enligt 11 kap. 7 § 2 mom. på grund av vilket domen får meddelas senare än inom 14 dagar från den dag då huvudförhandlingen avslutades.

Också i fråga om en dom som meddelas i kansliet kan domstolen besluta att det i stället för en skriftlig översättning ska ges en muntlig översättning av domen, om en muntlig översättning kan anses tillräcklig med tanke på en parts rättsskydd. En muntlig översättning kan ges så att en tolk tolkar domen för parten efter att domen har meddelats. Tolkningen av en dom som meddelas i domstolens kansli kan beaktas på förhand i det arvode som betalas till tolken.

4 §. I paragrafen föreslås det en bestämmelse om anteckning av uppgifter om tolkning och översättning. Genom paragrafen

genomförs direktivets artikel 7, som gäller anteckningar, för domstolarnas del.

Om en part har hörts via tolk, om stämningsansökan, domen eller någon annan väsentlig handling eller delar av eller ett sammandrag av handlingen i enlighet med 3 § har översatts muntligt för en part vid domstolens sammanträde eller om svaranden har avstått från sin rätt till en översättning av handlingar enligt 3 §, ska detta enligt den föreslagna paragrafen antecknas i tingsrättens protokoll, dom eller beslut. Artikel 7 i direktivet förutsätter att dessa omständigheter antecknas genom det förfarande som gäller för anteckningar enligt den berörda medlemsstatens lagstiftning. Med tanke på kraven i artikeln ska det anses tillräckligt att dessa omständigheter antecknas antingen i tingsrättens protokoll eller i domen eller ett beslut.

5 §. I 1 mom. föreslås det en bestämmelse om ersättning av statens medel för kostnaderna för tolkning av överläggningar mellan svaranden och hans eller hennes biträde. Om svarandens rättsskydd kräver det, kan domstolen bestämma att skäligen kostnader för behövlig tolkning av överläggningar mellan svaranden och hans eller hennes rättegångsbiträde ska ersättas av statens medel. Genom det föreslagna momentet genomförs artikel 2.2 i direktivet.

När det gäller de svarande som är berättigade till rättshjälp ersätts kostnaderna för tolkning av de överläggningar som avses i momentet redan i dag av statens medel med stöd av rättshjälpslagen. Enligt 4 § i rättshjälpslagen befriar rättshjälpen mottagaren av förmånen från skyldigheten att betala arvode och ersättning för sådan hjälp med tolkning och översättning som han eller hon har behövt vid behandlingen av saken. Ett privat biträde som har betalat arvode till en tolk kan få ersättning för arvodet i form av kostnadsersättning med stöd av 17 § 1 mom. i den lagen. Det föreslagna momentet ändrar således i praktiken inte ställningen för de svarande som har rätt till rättshjälp. Med stöd av det föreslagna momentet kan man i framtiden ersätta kostnaderna för tolkning av överläggningar mellan biträdet och svaranden också i de fall när svaranden inte hör till de mindre bemedlade, om villkoren för att ersätta kostnaderna i övrigt är uppfyllda.

Enligt det föreslagna momentet ska det betalas ersättning av statens medel för skäligen kostnader för behövlig tolkning av överläggningar mellan svaranden och hans eller hennes rättegångsbiträde, om svarandens rättsskydd kräver det. Bestämmelsen motsvarar artikel 2.2 i direktivet, enligt vilken tolkning ska finnas tillgänglig för misstänkta eller tilltalade vid dessa överläggningar i de fall där detta är nödvändigt för att garantera att förfarandena går rättvist till. I artikel 4 i direktivet sägs det att staten ska stå för kostnaderna för tolkning enligt direktivet.

Enligt momentet ska statens skyldighet att betala ersättning begränsas så att den endast gäller skäligen kostnader för behövlig tolkning av överläggningar. Med behövlig tolkning avses i sak detsamma som i artikel 2.2 i direktivet, enligt vilken tolkning ska finnas tillgänglig för kommunikationen mellan misstänkta eller tilltalade och deras försvarare i direkt samband med ett förhör eller en förhandling under förfarandena eller i samband med ett överklagande eller andra framställningar som görs under förfarandet.

I 2 mom. ingår ett bemyndigande att utfärda förordning. Närmare bestämmelser om de kostnader som ska ersättas med stöd av 1 mom. får utfärdas genom förordning av statsrådet.

6 §. I 1 mom. föreslås det bestämmelser om den behörighet som krävs av tolkar och översättare. Som tolk eller översättare får anlitas en redbar och annars för detta uppdrag lämplig person som har den skicklighet som krävs för uppdraget. Domstolen ska se till att tolken eller översättaren behärskar sitt uppdrag tillräckligt bra.

När man bedömer en tolks eller översättares lämplighet ska man beakta personens utbildning och erfarenhet samt uppdragets art. När man bedömer lämpligheten bör man även lägga vikt vid om tolken eller översättaren står i ett sådant förhållande till ärendet eller till en part att detta kan påverka hans eller hennes opartiskhet. I lagen föreslås det dock inte några bestämmelser om jäv för tolkar och översättare. Till tolk eller översättare ska i allmänhet utses en person vars opartiskhet det inte finns anledning att ifrågasätta. Det är dock också möjligt att som tolk eller översättare anlita någon annan person t.ex. i bråds-

kande situationer, när det inte går att få tag på en ojävig tolk eller översättare till ett sällsynt språk.

En tolk eller översättare ska ha tillräckliga språkkunskaper för att kunna sköta uppdraget. Utöver allmänna språkkunskaper krävs det sådan kännedom om juridisk terminologi som är tillräcklig med hänsyn till ärendets art. När det gäller tolkar avses med den skicklighet som krävs för uppdraget även sådan tolkningsförmåga som krävs för tolkningsuppdraget. En tolk ska kunna förmedla ett budskap oförändrat från ett språk till ett annat. Tolken ska vara opartisk och neutral när han eller hon sköter ett tolkningsuppdrag. Ju mer krävande uppdraget är, desto större yrkesskicklighet ska det förutsättas av tolken.

Domstolen ska i första hand utse en behörig professionell tolk till tolk. Om ingen behörig professionell tolk finns tillgänglig t.ex. på grund av att det handlar om ett sällsynt språk eller ett brådskande ärende, kan domstolen dock också utse någon annan lämplig och kompetent person till tolk.

För att garantera översättningens kvalitet ska domstolen i första hand utse en auktoriserad översättare till översättare. Om ingen auktoriserad översättare finns tillgänglig, kan domstolen utse någon annan lämplig och kompetent person till översättare.

Enligt 2 mom. ska domstolen utse en ny tolk eller översättare för uppdraget, om en parts rättsskydd kräver det. Domstolen är skyldig att se till att en parts rättsskydd inte äventyras för att den tolk eller översättare som utsetts till uppdraget inte behärskar eller sköter sitt uppdrag tillräckligt bra. Om en part anser att kvaliteten på tolkningen inte är tillräcklig för att garantera att förfarandet går rättvist till, kan parten yrka på att domstolen befriar tolken från uppdraget och utser en ny tolk för detta. Likaså kan en part yrka på att översättaren ska ersättas med en annan översättare, om parten inte är nöjd med översättningens kvalitet. Domstolen ska dock vid behov också på eget initiativ vidta åtgärder för att ersätta en tolk eller skaffa en ny översättning, om domstolen märker att tolkningen eller översättningen inte håller en tillräckligt hög kvalitet för att garantera en rättvis rättegång.

Genom bestämmelserna i den föreslagna paragrafen genomförs artiklarna 2.8 och 3.9 i direktivet, vilka gäller kvaliteten på tolkning och översättning, för domstolarnas del. Enligt punkterna ska tolkning och översättning som tillhandahålls hålla tillräckligt hög kvalitet för att garantera att förfarandena går rättvist till. Genom bestämmelsen om behörighetskrav för tolkar och översättare i 1 mom. genomförs dessutom delvis artikel 5.1 i direktivet, där det förutsätts att medlemsstaterna vidtar åtgärder för att säkerställa kvaliteten på tolkningen och översättningen. Genom bestämmelsen i 2 mom. genomförs för domstolarnas del också kraven i artiklarna 2.5 och 3.5 i direktivet om att en misstänkt ska ha möjlighet att klaga på att tolkningens eller översättningens kvalitet är otillräcklig för att garantera att förfarandena går rättvist till. Enligt skäl 24 i ingressen till direktivet bör medlemsstaterna se till att det går att kontrollera om den tolkning och översättning som tillhandahålls varit tillräcklig, när de behöriga myndigheterna uppmärksammas på problem i specifika fall. I skäl 26 förutsätts det dessutom att de behöriga myndigheterna ska ha möjlighet att ersätta den utsedda tolken, om tolkningens kvalitet anses vara otillräcklig för att garantera en rättvis rättegång.

7 §. I paragrafen bestäms det om tystnadsplikt för tolkar och skyldighet för tolkar att vägra vittna. Vad som i rättegångsbalken föreskrivs om tystnadsplikt för ett rättegångsbiträde och skyldighet för ett rättegångsbiträde att vägra vittna, ska enligt den föreslagna paragrafen tillämpas också på en tolk. Enligt 15 kap. 17 § i rättegångsbalken får ett ombud, ett rättegångsbiträde eller deras biträden inte olovligen röja en enskild persons eller en familjs hemlighet som huvudmannen anförtrott honom, eller någon annan sådan förtrolig omständighet som han fått kännedom om i sitt uppdrag. Till straff för brott mot denna tystnadsplikt döms enligt 38 kap. 1 eller 2 § i strafflagen, om inte gärningen ska bestraffas enligt 40 kap. 5 § i strafflagen eller strängare straff bestäms för den på något annat ställe i lag. Med stöd av den föreslagna bestämmelsen har en tolk tystnadsplikt också när det gäller omständigheter som tolken har fått kännedom om vid tolkning av överläggning-

ar mellan en misstänkt och hans eller hennes biträde.

2.2 Förundersökningslagen (805/2011)

4 kap. Förundersökningsprinciperna och rättigheterna för dem som deltar i förundersökning

12 §. Handläggningsspråket vid förundersökning. Enligt 4 mom. har personer som inte är finsk-, svensk- eller samiskspråkiga rätt att vid förundersökning använda ett språk som de förstår och kan tala tillräckligt bra. Teckenspråkiga har rätt att använda teckenspråk. Här avses en situation där den misstänkte inte talar eller förstår det språk, finska eller svenska, som används vid förundersökningen. Förundersökningsmyndigheten ska redan i dag vid förundersökningen ta reda på både den misstänktes och målsägandens språk och anteckna detta i förundersökningsprotokollet. För tydlighetens skull föreslås det att paragrafen kompletteras med en bestämmelse enligt vilken förundersökningsmyndigheten ska ta reda på om en part behöver tolkning. Genom bestämmelsen genomförs delvis direktivets artikel 2.4, som förutsätter att det finns ett förfarande eller en mekanism för att kontrollera huruvida det behövs en tolk.

I momentet föreslås det en bestämmelse om den behörighet som krävs av den som anlitas som tolk vid förundersökningen. Enligt förslaget får som tolk anlitas en redbar och annars för detta uppdrag lämplig person som har den skicklighet som krävs för uppdraget.

När man bedömer en tolks lämplighet ska man beakta tolkens utbildning och erfarenhet samt uppdragets art. När man bedömer lämpligheten bör man även lägga vikt vid om tolken står i ett sådant förhållande till ärendet eller till en part att detta kan påverka hans eller hennes opartiskhet. Såsom det konstateras i regeringens proposition RP 222/2010 rd kan det förekomma problem med ordnande av tolkning i synnerhet i situationer där sällsynta språk måste användas och i brådskande situationer där den som ska höras måste höras snabbt av skäl som hänför sig till utredningen av brottet (RP 222/2010 rd, s. 57 och 211). Därför föreslås det i lagen inga bestämmelser om jäv för tolkar, men man bör dock i mån

av möjlighet sträva efter att använda en ojävig person som tolk.

En tolk ska ha tillräckliga språkkunskaper för att kunna sköta uppdraget. Utöver allmänna språkkunskaper krävs det sådan kännedom om juridisk terminologi som är tillräcklig med hänsyn till ärendets art. Med den skicklighet som krävs för uppdraget avses även sådan tolkningsförmåga som krävs för tolkningsuppdraget. En tolk ska kunna förmedla ett budskap oförändrat från ett språk till ett annat. Tolken ska vara opartisk och neutral när han eller hon sköter ett tolkningsuppdrag. Ju mer krävande uppdraget är, desto större yrkesskicklighet ska det förutsättas av tolken.

Förundersökningsmyndigheten ska i första hand utse en behörig professionell tolk till tolk. Om ingen behörig professionell tolk finns tillgänglig t.ex. på grund av att det handlar om ett sällsynt språk eller ett brådskande ärende, kan förundersökningsmyndigheten dock också utse någon annan lämplig och kompetent person till tolk. Såsom det konstateras i regeringens proposition RP 222/2010 rd bör man vid förundersökningen försöka ordna tolkningen så att den inte sköts av förundersökningstjänstemän eller andra som saknar behörighet som tolk (RP 222/2010 rd, s. 211). Den föreslagna bestämmelsen om behörigheten för tolkar ska dock inte heller i framtiden hindra förundersökningsmyndigheten från att i vissa situationer sköta tolkningen själv, om myndigheten har tillräckliga språkkunskaper med tanke på tolkningsuppdragets art. Detta gäller särskilt i ärenden som behandlas i ordningsbots- och strafforderförfarande, där det centrala med tanke på den misstänktes rättsskydd är att han eller hon förstår ordningsbotens eller straffyrkandets väsentliga innehåll.

Enligt momentet ska förundersökningsmyndigheten utse en ny tolk för uppdraget, om en parts rättsskydd kräver det. Förundersökningsmyndigheten kan också utse en ny tolk för uppdraget om det finns andra vägande skäl. Om en part anser att kvaliteten på tolkningen inte är tillräcklig för att garantera att förfarandet går rättvist till, kan parten begära att förundersökningsmyndigheten utser en ny tolk för uppdraget. Trots en uttrycklig begäran från en part ska tolken dock inte er-

sättas, om ersättandet inte ska anses behövt med tanke på partens rättsskydd, t.ex. om begäran uppenbart saknar grund. Förundersökningsmyndigheten ska vid behov också på eget initiativ vidta åtgärder för att ersätta en tolk, om den märker att kvaliteten på tolkningen eller tolkens förfarande i övrigt inte är tillbörliga med tanke på en parts rättsskydd. En tolk kan också ersättas om det finns andra vägande skäl, t.ex. sådana som gäller undersökningen av brottet, om förundersökningsmyndigheten får kännedom om omständigheter som ger anledning att ifrågasätta tolkens pålitlighet.

Genom den föreslagna bestämmelsen om behörigheten för tolkar genomförs för förundersökningsmyndigheternas del punkt 8, som gäller tolkningens kvalitet, i artikel 2 i direktivet. Punkten förutsätter att den tolkning som tillhandahålls ska hålla tillräckligt hög kvalitet för att garantera att förfarandena går rättvist till. Genom den föreslagna bestämmelsen genomförs dessutom delvis artikel 5.1 i direktivet, där det förutsätts att medlemsstaterna vidtar åtgärder för att säkerställa kvaliteten på tolkningen. Genom momentet genomförs för förundersökningsmyndigheternas del också kravet i artikel 2.5 enligt vilket en misstänkt ska ha möjlighet att klaga på att tolkningens kvalitet är otillräcklig för att garantera att förfarandena går rättvist till. Enligt skäl 24 i ingressen till direktivet bör medlemsstaterna se till att det går att kontrollera om den tolkning som tillhandahålls varit tillräcklig, när de behöriga myndigheterna uppmärksammas på problem i specifika fall. I skäl 26 förutsätts det dessutom att de behöriga myndigheterna ska ha möjlighet att ersätta den utsedda tolken, om tolkningens kvalitet anses vara otillräcklig för att garantera rätten till en rättvis rättegång.

Enligt den gällande skrivningen i momentet ska förundersökningsmyndigheten sköta tolkningen eller på statens bekostnad skaffa en tolk. Det föreslås att skrivningen till dessa delar förenhetligas med den bestämmelse som föreslås i lagen om rättegång i brottmål, så i sak innebär ändringen i momentet inte någon ändring av nuläget. Enligt det föreslagna momentet ska förundersökningsmyndigheten se till att en part får den tolkning som han eller hon behöver. Skrivningen före-

slås bli ändrad också av den orsaken att de behörighetsvillkor som anges ovan också ska gälla förundersökningsmyndigheten i de fall när denna själv sköter tolkningen.

På samma sätt som i dag kan enligt propositionen tolkning ordnas också i form av distanstolkning, t.ex. i form av videokonferens eller telefontolkning. Till skillnad från vad som föreslås i lagen om rättegång i brottmål när det gäller rättegång, föreslås det inte någon uttrycklig bestämmelse om distanstolkning i förundersökningslagen. Det är dock även i fortsättningen möjligt att använda distanstolkning vid förundersökning. Också när man använder distanstolkning ska förundersökningsmyndigheten se till att tolkningen håller en tillräcklig kvalitet och att parternas rättsskydd tillgodoses.

Såsom det konstateras i regeringens proposition RP 222/2010 rd (s. 55 och 212) har personer som inte är finsk-, svensk- eller samiskspråkiga inte rätt till tolkning till sitt modersmål. Personer som inte är finsk-, svensk- eller samiskspråkiga har rätt att vid förundersökning använda ett språk som de förstår och kan tala tillräckligt bra. En part ska ha tillräckliga språkkunskaper med tanke på ärendets art, så att ett förhör på detta språk inte äventyrar partens rättsskydd. När man bedömer om en part har tillräckliga språkkunskaper, kan det t.ex. vara av betydelse om ärendet ska behandlas i ett summariskt förfarande (ordningsbots- eller strafforderförfarande) eller i en vanlig straffprocess. Förundersökningsmyndigheten får således, under de förutsättningar som anges i momentets första mening, välja det språk som används och då så att tolkningsarrangemangen inte medför oskäligen praktiska svårigheter eller oskäligen kostnader för myndigheten. Denna avgränsning som gäller språket harmonierar också med kraven i direktivet. Enligt skäl 22 i ingressen till direktivet bör tolkning tillhandahållas på den misstänktes modersmål eller ett annat språk som den misstänkte talar eller förstår och som möjliggör att den misstänkte fullt ut kan utöva sin rätt till försvar och garantera att förfarandena går rättvist till.

13 §. Översättning av handlingar. Paragrafen gäller en parts rätt att få en översättning av väsentliga handlingar som ingår i förundersökningsmaterialet. Det föreslås att 1

mom. ändras så att det i momentet inte längre hänvisas till tolkning, eftersom det kommer att finnas en bestämmelse om muntlig översättning med hjälp av en tolk i det föreslagna nya 2 mom. I 1 mom. föreslås det också en bestämmelse om att översättningen ska göras inom skälig tid. Till övriga delar ändras momentet inte i sak. Enligt momentet ska handlingar eller delar av handlingar som ingår i förundersökningsmaterialet och är väsentliga med tanke på saken inom skälig tid skriftligt översättas till det språk som en part använder, om översättningen behövs för att bevaka partens rättigheter. I enlighet med artikel 3.4 i direktivet ska det inte föreligga någon skyldighet att översätta avsnitt i väsentliga handlingar som inte är relevanta för att den misstänkte ska förstå vad han eller hon anklagas för.

Såsom det konstateras ovan i motiveringen till 12 §, avses med det språk som en part använder när det gäller personer som inte är finsk-, svensk- eller samiskspråkiga ett språk som parten förstår och kan tala tillräckligt bra.

De ändringar som föreslås i momentet utvidgar inte skyldigheten att göra skriftliga översättningar. I regeringens proposition RP 222/2010 rd konstateras det att förhållandena från fall till fall kommer att avgöra när det utöver tolkning också behövs översättning av handlingar. De uppgifter i handlingarna som är väsentliga för att parternas rättsskydd ska tillgodoses kan vanligen fås med hjälp av tolkning. Handlingar som används för bevisföring har särskild relevans med tanke på översättning. Översättning kan behövas i fall där det finns omfattande dokumentmaterial och där en parts behov av information inte kan tillfredsställas helt med hjälp av tolkning. Det gäller också att beakta 4 § 1 mom. 2 punkten i rättshjälpslagen. Med stöd av det lagrummet kan översättning ordnas inom ramen för den avgiftsfria rättshjälpen. (RP 222/2010 rd, s. 212—213).

Såsom det framgår av allmänna motiveringen, har Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna (EMD) inte förutsatt att en misstänkt ska ha rätt att få en skriftlig översättning av all skriftlig bevisning eller alla officiella handlingar. Enligt EMD:s rättspraxis har en misstänkt dock rätt att få en

skriftlig eller muntlig översättning av alla de handlingar som behöver översättas för att göra det möjligt för den misstänkte att förstå anklagelserna mot honom eller henne och att försvara sig. På motsvarande sätt täcker rätten att få en översättning av väsentliga handlingar enligt artikel 3 i direktivet alla handlingar som är väsentliga för att garantera att den misstänkte kan utöva sin rätt till försvar och för att garantera att förfarandena går rättvist till.

Med stöd av paragrafens 1 mom. ska handlingar eller delar av handlingar som ingår i förundersökningsmaterialet och är väsentliga med tanke på saken översättas, om översättningen behövs för att bevaka en parts rättigheter. Omfattningen av översättningsskyldigheten är beroende av omständigheterna i det enskilda fallet. Med väsentlig handling avses en handling vars innehåll är av central betydelse i ärendet. Förundersökningsmyndigheten kan vid behov pröva omfattningen av översättningsskyldigheten tillsammans med åklagaren. Översättningsskyldigheten förutsätter dessutom att översättningen behövs för att bevaka partens rättigheter. När det gäller den som misstänks för brott är det avgörande att översättningen är av betydelse för att trygga den misstänktes möjligheter att försvara sig. En översättning behövs inte nödvändigtvis för att bevaka en parts rättigheter, om parten har möjlighet att få reda på handlingens innehåll med hjälp av sitt biträde och handlingen inte till sitt innehåll är komplicerad eller svår att förstå. Å andra sidan kan en översättning behövas även i en sådan situation, om materialet är omfattande. När man överväger omfattningen av översättningsskyldigheten kan man även beakta ärendets natur, parternas personliga egenskaper samt hur allvarligt brottmålet i fråga är.

För att en handling ska översättas krävs det inte någon uttrycklig begäran av en part, utan behovet av en översättning ska prövas på tjänstens vägnar. Också partens uppfattning om saken påverkar dock behovet av en översättning. Vid prövningen kan man därför även beakta om parten uttryckligen har begärt en översättning. Trots en uttrycklig begäran av parten behöver ingen översättning ges, om en översättning inte ska anses behöv-

lig med tanke på bevakandet av partens rättigheter.

De handlingar som omfattas av översättningsskyldigheten bestäms med stöd av det föreslagna 1 mom. Även dessa handlingar får dock i stället för att översättas skriftligt översättas muntligt med hjälp av en tolk, med stöd av det föreslagna 2 mom. nedan.

Det föreslagna 1 mom. förutsätter att en skriftlig översättning ges inom skälig tid. En översättning av väsentliga handlingar som ingår i förundersökningsmaterialet ska ges i så god tid att parten har möjlighet att bevaka sina rättigheter på behörigt sätt i straffprocessen. Översättningarna ska finnas tillgängliga för den misstänkte i så god tid att den misstänkte har tillräckligt med tid att förbereda sitt försvar inför den kommande rättegången.

Momentet motsvarar punkterna 1, 3 och 4 i artikel 3 i direktivet för förundersökningsmyndigheternas del. Bestämmelser om översättning av ett beslut om anhållande föreslås dock i 2 kap. i tvångsmedelslagen.

Det föreslås att bestämmelsen om kostnaderna för översättning i 1 mom. överförs till det nya 4 mom.

I 2 mom. föreslås det en ny bestämmelse om när det i stället för en skriftlig översättning kan ges en muntlig översättning av de väsentliga handlingarna. Enligt momentet får väsentliga handlingar som avses i 1 mom. eller delar av dem översättas muntligt med hjälp av en tolk, om inte partens rättsskydd kräver att de översätts skriftligt. En muntlig översättning kan ges t.ex. i samband med ett förhör. Enligt den föreslagna bestämmelsen behöver väsentliga handlingar som avses i 1 mom. eller delar av dem inte heller översättas för en part som sådana, utan man kan översätta endast ett sammandrag, som utarbetats av förundersökningsmyndigheten, av den väsentliga handlingen i fråga. Även till dessa delar är det ett villkor att ett muntligt sammandrag ska anses tillräckligt med tanke på partens rättsskydd och garantierna för en rättvis rättegång. Det föreslagna momentet motsvarar direktivets artikel 3.7, som gäller muntlig översättning av handlingar och som tillåter att en muntlig översättning eller sammanfattning tillhandahålls, under förutsättning att detta inte förhindrar att förfarandena går rättvist till.

Den föreslagna bestämmelsen i 2 mom. förutsätter att förundersökningsmyndigheten från fall till fall prövar om en muntlig översättning är tillräcklig med tanke på en parts rättsskydd. Vid prövningen ska beaktas bl.a. ärendets och handlingens art, partens personliga egenskaper och huruvida parten har ett biträde som ser till att partens rättigheter tillgodoses. Behovet av en skriftlig översättning påverkas av hur allvarligt eller komplicerat brottmålet är och av det förväntade straffet för brottet. En muntlig översättning kunde vara otillräcklig med tanke på en parts rättsskydd med hänsyn till handlingens art, om handlingen innehåller så mycket detaljerade eller komplicerade uppgifter att det är svårt att förstå dem i muntlig form. Det väsentliga med tanke på den översättningsskyldighet som förutsätts i direktivet är att garantera den misstänktes rätt till försvar. Vanligtvis finns det inte något behov av att översätta en handling skriftligt t.ex. i ett sådant fall när man på basis av samarbetet mellan polisen och åklagaren vet att åklagaren inte kommer att driva åtal.

Förundersökningsmyndigheten ska på tjänstens vägnar pröva om en muntlig översättning av en väsentlig handling som ingår i förundersökningsmaterialet är tillräcklig med tanke på en parts rättsskydd. Med stöd av det föreslagna momentet får en handling således översättas muntligt för en part, trots att parten uttryckligen begär en skriftlig översättning. Förundersökningsmyndigheten kan dock vid prövningen även beakta partens uppfattning om behovet av en skriftlig översättning.

Enligt skäl 23 i ingressen till direktivet bör den respekt för rätten till översättning som föreskrivs i direktivet inte äventyra någon annan processuell rättighet. När man överväger valet mellan en skriftlig och en muntlig översättning kan man således även beakta hur översättningen påverkar förfarandets längd och en parts rätt till rättegång inom skälig tid.

I 3 mom. föreslås det en bestämmelse om avsägelse från rätten till en översättning. Genom det föreslagna momentet genomförs artikel 3.8 i direktivet för förundersökningsmyndigheternas del. Den föreslagna bestämmelsen i 3 mom. blir tillämplig, om en

part med stöd av det föreslagna 1 eller 2 mom. ovan har rätt till en skriftlig eller muntlig översättning av väsentliga handlingar som ingår i förundersökningsmaterialet.

I det föreslagna 3 mom. sägs det att om en part avstår från sin rätt till en översättning av handlingar som avses i denna paragraf, behöver ingen översättning ges till parten. För att kunna avstå från sin rätt till översättning, måste parten dock vara medveten om sina rättigheter enligt paragrafen. Det föreslås därför att förundersökningsmyndigheten ska se till att parten får tillräcklig information om sin rätt till en skriftlig eller muntlig översättning av handlingar. Med tillräcklig information avses detsamma som i artikel 3.8 i direktivet, enligt vilken en misstänkt kan avsäga sig den rätt till en översättning av handlingar som avses i direktivet, om han eller hon har fått full insikt om konsekvenserna av denna avsägelse. Den misstänkte ska således informeras om sin i paragrafen föreskrivna rätt att få en skriftlig eller muntlig översättning av handlingar och om att översättningen är gratis. Ett ytterligare krav för avsägelsen är enligt direktivet att avsägelsen är entydig och har lämnats frivilligt. Det föreslås därför att förundersökningsmyndigheten vid behov genom att fråga parten eller dennes ombud ska försäkra sig om huruvida parten vill ha en översättning av handlingar som avses i denna paragraf. Det föreslagna 3 mom. motsvarar således kraven i direktivet när det gäller förutsättningarna för att en misstänkt ska kunna avstå från sin rätt till översättning.

Det föreslås att paragrafen ändras så att bestämmelsen om kostnaderna för översättning i 1 mom. överförs till det nya 4 mom. Enligt momentet görs översättningen på statens bekostnad, om inte förundersökningsmyndigheten själv sköter översättningen.

I momentet föreslås det en ny bestämmelse om behörigheten för översättare. Enligt momentet får som översättare anlitas en redbar och annars för detta uppdrag lämplig person som har den skicklighet som krävs för uppdraget. Översättarens lämplighet och den skicklighet som krävs av översättaren bedöms på motsvarande sätt som vad som föreslås i 12 § 4 mom. ovan när det gäller tolkar. För att garantera översättningarnas kvalitet ska förundersökningsmyndigheten i första

hand anlita auktoriserade översättare som översättare. Vid behov kan man som översättare anlita också någon annan person som är lämplig och kompetent för uppdraget.

Enligt det föreslagna momentet ska förundersökningsmyndigheten utse en ny översättare för uppdraget, om en parts rättsskydd kräver det. Förundersökningsmyndigheten kan även utse en ny översättare för uppdraget om det finns andra vägande skäl. Om en part anser att kvaliteten på översättningen inte är tillräcklig för att garantera att förfarandet går rättvist till, kan parten begära att förundersökningsmyndigheten utser en ny översättare för uppdraget. Trots en uttrycklig begäran från en part ska översättaren dock inte ersättas, om ersättandet inte ska anses behövligt med tanke på partens rättsskydd, t.ex. om begäran uppenbart saknar grund. Förundersökningsmyndigheten ska dock vid behov också på eget initiativ vidta åtgärder för att skaffa en ny översättning, om den märker att kvaliteten på översättningen är otillräcklig med tanke på en parts rättsskydd. En översättare kan också ersättas om det finns andra vägande skäl, t.ex. sådana som gäller undersökningen av brottet, om förundersökningsmyndigheten får kännedom om omständigheter som ger anledning att ifrågasätta översättarens pålitlighet.

Genom den föreslagna bestämmelsen om behörigheten för översättare genomförs förundersökningsmyndigheternas del punkt 9, som gäller översättningens kvalitet, i artikel 3 i direktivet. Punkten förutsätter att översättning som tillhandahålls ska hålla tillräckligt hög kvalitet för att garantera att förfarandena går rättvist till. Genom den föreslagna bestämmelsen genomförs dessutom delvis artikel 5.1 i direktivet, där det förutsätts att medlemsstaterna vidtar åtgärder för att säkerställa kvaliteten på översättningarna. Genom momentet genomförs förundersökningsmyndigheternas del också kravet i artikel 3.5, enligt vilket en misstänkt ska ha möjlighet att klaga på att översättningens kvalitet är otillräcklig för att garantera att förfarandena går rättvist till. Dessutom förutsätts det i skäl 24 i ingressen till direktivet att det ska gå att kontrollera om den översättning som tillhandahålls varit tillräcklig, när

de behöriga myndigheterna uppmärksammas på problem i specifika fall.

Det föreslås att paragrafen ändras så att 2 mom. överförs och blir nytt 5 mom. Enligt momentet gäller i fråga om översättning, utöver vad som bestäms i denna paragraf, vad som bestäms i språklagen och samiska språklagen. På motsvarande sätt som konstateras i motiveringen till 2 mom. i regeringens proposition RP 222/2010 rd (s. 213/I—II) innebär bestämmelsen i 5 mom. att paragrafens 1—4 mom. blir tillämpliga på finsk-, svensk- och samiskspråkiga i sådana fall när en handling eller en del av den har skrivits på något annat språk än finska eller svenska. Genom regleringen i 1—4 mom. kommer det under inga omständigheter att vara möjligt att inskränka de rättigheter som en part har med stöd av språklagen och samiska språklagen. Det kan emellertid bli aktuellt att tillämpa de nämnda momenten som ett komplement till bestämmelserna i de lagarna.

9 kap. Förundersökningsmaterial

6 §. Förundersökningsprotokoll. I paragrafen föreslås en bestämmelse om anteckning av uppgifter om tolkning och översättning. Genom paragrafen genomförs bestämmelserna om anteckningar i artikel 7 i direktivet för förundersökningsmyndigheternas del.

Enligt den sista meningen i paragrafens 2 mom. ska det språk som använts av dem som hörts under förundersökningen antecknas i förundersökningsprotokollet. Det föreslås att momentet ändras så att denna mening överförs till det föreslagna nya 3 mom., där det bestäms om anteckning av också andra uppgifter som gäller tolkning och översättning i förundersökningsprotokollet.

Enligt det föreslagna 3 mom. ska i förundersökningsprotokollet antecknas utöver det språk som använts av dem som hörts under förundersökningen också de omständigheter som anges i artikel 7 i direktivet. I förundersökningsprotokollet ska det antecknas om en part har hörts eller förhört via tolk, om en i 4 kap. 13 § 1 mom. avsedd väsentlig handling eller delar av eller ett sammandrag av handlingen har översatts muntligt för en part eller om en part har avstått från sin rätt till en översättning. Anteckningen kan också göras i

någon annan lämplig handling. Det väsentliga är att de omständigheter som nämns i momentet kan verifieras i efterhand.

2.3 Förundersökningslagen (449/1987)

Eftersom den nya förundersökningslagen (805/2011) träder i kraft den 1 januari 2014 men direktivet ska genomföras senast den 27 oktober 2013, föreslås det i propositionen att de lagstiftningsändringar som direktivet förutsätter görs också i den gällande förundersökningslagen (449/1987). De föreslagna 37, 37 a och 37 b § i förundersökningslagen gäller till den 1 januari 2014, och de motsvarar 4 kap. 12 och 13 § samt 9 kap. 6 § 3 mom. i den nya förundersökningslagen vilka träder i kraft den 1 januari 2014.

37 §. Paragrafen föreslås bli ändrad så att den motsvarar den nya förundersökningslagens 4 kap. 12 §, som gäller handläggnings-språket, ändrad på det sätt som föreslås ovan.

37 a §. I lagen föreslås en ny 37 a §, som motsvarar den nya förundersökningslagens 4 kap. 13 §, som gäller översättning av handlingar, ändrad på det sätt som föreslås ovan.

37 b §. I lagen föreslås en ny 37 b §, som motsvarar det tillägg till den nya förundersökningslagens 9 kap. 6 § som föreslås ovan och som gäller anteckning av uppgifter om tolkning och översättning i förundersökningsprotokollet.

2.4 Tvångsmedelslagen (806/2011)

2 kap. Gripande, anhållande och häktning

16 §. I kapitlet föreslås en ny 16 §, där det bestäms om översättning av ett beslut om anhållande. Ett beslut om anhållande ska på det sätt som förutsatts i direktivet anses som en sådan väsentlig handling som det är behövt att översätta, antingen skriftligt eller muntligt, för att bevaka den misstänktes rättigheter, om inte den misstänkte avstår från sin rätt till en översättning. Genom paragrafen genomförs punkterna 2 och 7 i artikel 3 i direktivet till den del det handlar om att översätta beslut om anhållande.

Enligt 1 mom. har den misstänkte rätt att inom skälig tid få en skriftlig översättning av

beslutet om anhållande på det språk som avses i 4 kap 12 § i förundersökningslagen och som den misstänkte använder. Såsom det konstateras ovan i motiveringen till 4 kap. 12 § i förundersökningslagen, avses med det språk som den misstänkte använder när det gäller personer som inte är finsk-, svensk- eller samiskspråkiga ett språk som den misstänkte förstår och kan tala tillräckligt bra.

Enligt 2 mom. får avvikelse göras från bestämmelsen i 1 mom. så att det till den misstänkte i stället för en skriftlig översättning ges en muntlig översättning av beslutet om anhållande eller av ett sammandrag av beslutet, om inte den misstänktes rättsskydd kräver att beslutet översätts skriftligt. Vanligtvis översätts beslutet om anhållande muntligt för den misstänkte med hjälp av en tolk i samband med förhöret. Förundersökningsmyndigheten ska från fall till fall bedöma om den misstänktes rättsskydd förutsätter att beslutet dessutom också översätts skriftligt. Vid bedömningen kan man bl.a. beakta hur länge gripandet varat samt omständigheter som hänför sig till den misstänktes person, användningen av biträde och om det yrkas på att den misstänkte ska häktas. I allmänhet kan det anses tillräckligt med tanke på den misstänktes rättsskydd att beslutet om anhållande översätts muntligt, om den anhållne har ett biträde som han eller hon kan diskutera beslutets innehåll med.

Enligt 3 mom. tillämpas på översättning av ett beslut om anhållande dessutom vad som i 4 kap. 13 § i förundersökningslagen bestäms om översättning av väsentliga handlingar som ingår i förundersökningsmaterialet. En misstänkt kan således avstå från sin rätt till en översättning, under förutsättning att han eller hon har fått tillräcklig information om denna rätt. Tillämpliga blir likaså bestämmelserna om behörighetsvillkor för översättare och om att ersätta en översättare, om den misstänktes rättsskydd kräver det.

3 kap. **Domstolsförfarande i samband med häktningsärenden**

21 §. I kapitlet föreslås en ny 21 §, där det bestäms om översättning av ett beslut om häktning. Ett beslut om häktning ska på det

sätt som förutsätts i direktivet anses som en sådan väsentlig handling som det är behövt att översätta, antingen skriftligt eller muntligt, för att bevaka den misstänktes rättigheter, om inte den misstänkte avstår från sin rätt till en översättning. Genom paragrafen genomförs punkterna 2 och 7 i artikel 3 i direktivet till den del det handlar om att översätta beslut om häktning.

Enligt 1 mom. har den misstänkte rätt att inom skälig tid få en skriftlig översättning av beslutet om häktning på det språk som avses i 4 kap 12 § i förundersökningslagen och som den misstänkte använder. Såsom det konstateras ovan i motiveringen till 4 kap. 12 § i förundersökningslagen, avses med det språk som den misstänkte använder när det gäller personer som inte är finsk-, svensk- eller samiskspråkiga ett språk som den misstänkte förstår och kan tala tillräckligt bra.

Enligt 2 mom. får avvikelse göras från bestämmelsen i 1 mom. så att det till den misstänkte i stället för en skriftlig översättning ges en muntlig översättning av beslutet om häktning eller av ett sammandrag av beslutet, om inte den misstänktes rättsskydd kräver att beslutet översätts skriftligt. Beslutet i ett häktningsärende meddelas vid domstolens sammanträde, där också en tolk ska vara närvarande, om den som begärs häktad inte förstår handläggningsspråket. Tolken översätter då beslutet om häktning muntligt för den misstänkte samtidigt som beslutet avkunnas vid sammanträdet. Domstolen ska från fall till fall bedöma om den misstänktes rättsskydd förutsätter att beslutet dessutom också översätts skriftligt. Vid bedömningen ska man bl.a. beakta hur komplicerat ärendet är samt omständigheter som hänför sig till den misstänktes person.

Enligt 3 mom. tillämpas på översättning av ett beslut om häktning dessutom vad som i 6 a kap. i lagen om rättegång i brottmål bestäms om översättning av handlingar. En misstänkt kan således avstå från sin rätt till en översättning, under förutsättning att den misstänkte har fått tillräcklig information om denna rätt. Tillämpliga blir likaså bestämmelserna om behörighetsvillkor för översättare och om att ersätta en översättare, om den misstänktes rättsskydd kräver det.

2.5 Tvångsmedelslagen (450/1987)

Eftersom den nya tvångsmedelslagen (806/2011) träder i kraft den 1 januari 2014 men direktivet ska genomföras senast den 27 oktober 2013, föreslås det i propositionen att de lagstiftningsändringar som direktivet förutsätter görs också i den gällande tvångsmedelslagen (450/1987). De föreslagna 7 a och 26 b § i 1 kap. i tvångsmedelslagen gäller till den 1 januari 2014, och de motsvarar 2 kap. 16 § och 3 kap. 21 § i den nya tvångsmedelslagen vilka träder i kraft den 1 januari 2014.

1 kap. **Gripande, anhållande och häktning**

7 a §. *Översättning av ett beslut om anhållande.* I kapitlet föreslås en ny 7 a §, som gäller översättning av ett beslut om anhållande. Paragrafen motsvarar den ovan föreslagna 16 § i den nya tvångsmedelslagens 2 kap.

26 b §. *Översättning av ett beslut om häktning.* I kapitlet föreslås en ny 26 b §, som gäller översättning av ett beslut om häktning. Paragrafen motsvarar den ovan föreslagna 21 § i den nya tvångsmedelslagens 3 kap.

2.6 Lagen om föreläggande av böter och ordningsbot

7 §. Enligt 2 mom. görs det, för att utreda en förseelse som avses i denna lag, i enlighet med 11 kap. 2 § i förundersökningslagen en summarisk förundersökning, där endast de omständigheter utreds som är nödvändiga för att ett bötesyrkande, bötesföreläggande, ordningsbotsföreläggande eller straffyrkande ska kunna utfärdas. I momentet föreslås det en bestämmelse enligt vilken förundersökningen får göras utan att iaktta bestämmelserna i 4 kap. 13 § i förundersökningslagen om översättning av väsentliga handlingar som ingår i förundersökningsmaterialet. Genom bestämmelsen genomförs artikel 1.3 i direktivet, enligt vilken direktivet inte tillämpas på förfaranden där en annan myndighet än en domstol bestämmer påföljden för mindre förseelser. Vid förundersökning enligt paragrafen ska dock iaktas bestämmelserna om tolkning i förundersökningslagen.

2.7 Lagen om strafforderförfarande

5 §. Lagen om strafforderförfarande upphävs genom lagen om föreläggande av böter och ordningsbot. Eftersom det ännu är öppet när den lagen träder i kraft, föreslås det i lagen om strafforderförfarande ett motsvarande tillägg som det som föreslås i lagförslag 2.6 i fråga om lagen om föreläggande av böter och ordningsbot. I paragrafen föreslås det en bestämmelse enligt vilken förundersökningen får göras utan att iaktta bestämmelserna i 4 kap. 13 § i förundersökningslagen om översättning av väsentliga handlingar som ingår i förundersökningsmaterialet. Genom bestämmelsen genomförs artikel 1.3 i direktivet, enligt vilken direktivet inte tillämpas på förfaranden där en annan myndighet än en domstol bestämmer påföljden för mindre förseelser. Vid förundersökning enligt paragrafen ska dock iaktas bestämmelserna om tolkning i förundersökningslagen.

2.8 Lagen om strafforderförfarande

5 §. Eftersom den nya förundersökningslagen (805/2011) träder i kraft den 1 januari 2014 men direktivet ska genomföras senast den 27 oktober 2013, föreslås det i propositionen att 5 § i lagen om strafforderförfarande ändras temporärt så att det till paragrafen fogas ett omnämnande av att förundersökning för göras utan att iaktta de bestämmelser om översättning av handlingar som föreslås ovan i 37 a § i förundersökningslagen.

2.9 Lagen om ordningsbotsförfarande

7 §. Lagen om ordningsbotsförfarande upphävs genom lagen om föreläggande av böter och ordningsbot. Eftersom det ännu är öppet när den lagen träder i kraft, föreslås det i lagen om ordningsbotsförfarande ett motsvarande tillägg som det som föreslås ovan i lagförslag 2.6 i fråga om lagen om föreläggande av böter och ordningsbot. Det föreslås att paragrafens 1 mom. ändras så att det i ordningsbotsärenden görs en summarisk förundersökning enligt 11 kap. 2 § i förundersökningslagen (805/2011), där endast de omständigheter utreds som är nödvändiga för att

förelägga ordningsbot. I paragrafen föreslås det en bestämmelse enligt vilken förundersökningen får göras utan att iaktta bestämmelserna i 4 kap. 13 § i förundersökningslagen om översättning av väsentliga handlingar som ingår i förundersökningsmaterialet. Genom bestämmelsen genomförs artikel 1.3 i direktivet, enligt vilken direktivet inte tillämpas på förfaranden där en annan myndighet än en domstol bestämmer påföljden för mindre förseelser. Vid förundersökning enligt paragrafen ska dock iakttagas bestämmelserna om tolkning i förundersökningslagen.

2.10 Lagen om ordningsbotsförfarande

7 §. Eftersom den nya förundersökningslagen (805/2011) träder i kraft den 1 januari 2014 men direktivet ska genomföras senast den 27 oktober 2013, föreslås det i propositionen att 7 § i lagen om ordningsbotsförfarande ändras temporärt så att det i paragrafen hänvisas till bestämmelserna i den gällande förundersökningslagen (449/1987). Enligt den föreslagna paragrafens 1 mom. görs det i ordningsbotsärenden en summarisk förundersökning enligt 44 § i förundersökningslagen, där endast de omständigheter utreds som är nödvändiga för att förelägga ordningsbot. Enligt förslaget får förundersökningen göras utan att de bestämmelser om översättning av handlingar som föreslås i 37 a § i förundersökningslagen iakttagas.

2.11 Lagen om utlämning för brott mellan Finland och de övriga medlemsstaterna i Europeiska unionen

21 §. Det föreslås att paragrafen ändras så att den kompletteras med en hänvisning om rätt till tolkning för den som begärs utlämnad samt bestämmelser om översättning av en framställning om gripande och utlämning, dvs. en europeisk arresteringsorder. På det sätt som förutsätts i direktivet har den som begärs utlämnad rätt att få antingen en skriftlig eller en muntlig översättning av framställningen om gripande och utlämning, om inte personen i fråga avstår från sin rätt till en översättning. Genom den föreslagna paragrafen genomförs punkt 7, som gäller tolkning, i artikel 2 i direktivet i fråga om förbe-

redelse av ett utlämningsärende samt punkterna 6 och 7 i artikel 3, vilka gäller översättning av en europeisk arresteringsorder.

Det föreslås att 2 mom. ändras så att momentet kompletteras med en hänvisning enligt vilken på rätten till tolkning vid förberedelse av utlämningsärendet för den som begärs utlämnad tillämpas vad som i 4 kap. 12 § i förundersökningslagen föreskrivs om en parts rätt till tolkning. Det betyder att även de bestämmelser om att utreda behovet av tolkning samt behörigheten för och ersättande av en tolk som föreslås i denna proposition ska tillämpas. Dessutom föreslås i momentet en bestämmelse om att den som begärs utlämnad har rätt att få en skriftlig översättning av framställningen om gripande och utlämning på ett språk som han eller hon förstår. I övrigt föreslås det inga ändringar i momentet.

I paragrafen föreslås ett nytt 3 mom., där det sägs att med avvikelse från 2 mom. får för den som begärs utlämnad muntligt översättas framställningen om gripande och utlämning eller ett sammandrag av framställningen, om inte rättskyddet för den som begärs utlämnad kräver att framställningen översätts skriftligt. I momentet ingår också en hänvisning enligt vilken på översättning av en framställning om gripande och utlämning dessutom tillämpas vad som i 4 kap. 13 § i förundersökningslagen föreskrivs om översättning av väsentliga handlingar som ingår i förundersökningsmaterialet. Den som begärs utlämnad kan således avstå från sin rätt till en översättning, under förutsättning att han eller hon har fått tillräcklig information om denna rätt. Likaså ska bestämmelserna om behörighetsvillkor för översättare och om att ersätta en översättare, om rättskyddet för den som begärs utlämnad kräver det, bli tillämpliga.

Paragrafens gällande 3 mom. överförs och blir nytt 4 mom.

2.12 Lagen om utlämning för brott mellan Finland och de övriga medlemsstaterna i Europeiska unionen

21 §. Eftersom den nya förundersökningslagen (805/2011) träder i kraft den 1 januari 2014 men direktivet ska genomföras senast

den 27 oktober 2013, föreslås det i propositionen att 21 § i lagen om utlämning för brott mellan Finland och de övriga medlemsstaterna i Europeiska unionen ändras temporärt så att det i paragrafen hänvisas till de föreslagna 37 och 37 a §, som gäller tolkning och översättning, i den gällande förundersökningslagen (449/1987). Till övriga delar motsvarar de ändringar som föreslås i lagens 21 § de föreslagna ändringarna i lagförslag 2.11 ovan.

3 Närmare bestämmelser och föreskrifter

I 5 § i lagförslag 1 i denna proposition finns ett bemyndigande att utfärda förordning enligt vilket närmare bestämmelser om de kostnader för tolkning av överläggningar mellan svaranden och hans eller hennes rättegångsbiträde som ska ersättas av statens medel, får utfärdas genom förordning av statsrådet.

4 Ikraftträdande

Lagarna föreslås träda i kraft den 27 oktober 2013, då direktivet ska genomföras.

Det är en allmän regel att ny processuell lagstiftning ska tillämpas vid rättegångar från det att lagstiftningen träder i kraft, om inte en särskild övergångsbestämmelse tas in i lagen. När det gäller ärenden som är anhängiga ska den nya lagen tillämpas på den del av handläggningen som sker efter det att lagen har trätt i kraft.

Det föreslås inte särskilda övergångsbestämmelser i lagarna. Om huvudförhandlingen i tingsrätten har avslutats när lagen träder i kraft, ska de nya bestämmelser om översättning av stämningsansökan eller andra väsentliga handlingar som föreslås i lagförslag 1 inte tillämpas i tingsrätten.

I propositionen föreslås det att de lagstiftningsändringar som direktiver förutsätter

görs både i den nya förundersökningslagen (805/2011) och den nya tvångsmedelslagen (806/2011), vilka träder i kraft den 1 januari 2014, och i den gällande förundersökningslagen (449/1987) och den gällande tvångsmedelslagen (450/1987).

I propositionen föreslås det att de lagstiftningsändringar som följer av direktivet görs både i lagen om föreläggande av böter och ordningsbot, som träder i kraft vid en tidpunkt som bestäms genom lag, och i den gällande lagen om strafforderförfarande och den gällande lagen om ordningsbotsförfarande. Det föreslås att lagen om strafforderförfarande och lagen om ordningsbotsförfarande först ändras temporärt så att det i dem hänvisas till den bestämmelse i den gällande förundersökningslagen som föreslås i denna proposition. Lagarna om temporär ändring föreslås vara i kraft till och med den 31 december 2013. Efter det föreslås det att lagarna ändras så att det i dem hänvisas till bestämmelsen i den förundersökningslag som träder i kraft den 1 januari 2014. Lagarna om ändring föreslås träda i kraft den 1 januari 2014.

Det föreslås att de lagstiftningsändringar som direktivet förutsätter görs i lagen om utlämning för brott mellan Finland och de övriga medlemsstaterna i Europeiska unionen. Lagen föreslås först bli ändrad temporärt så att det i den hänvisas till de bestämmelser i den gällande förundersökningslagen som föreslås i denna proposition. Lagen om temporär ändring föreslås vara i kraft till och med den 31 december 2013. Efter det föreslås det att lagen ändras så att det i den hänvisas till bestämmelserna i den förundersökningslag som träder i kraft den 1 januari 2014. Lagen om ändring föreslås träda i kraft den 1 januari 2014.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag**om ändring av 6 a kap. i lagen om rättegång i brottmål**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om rättegång i brottmål (689/1997) rubriken för 6 a kap. samt 6 a kap. 2 § 3 mom., sådana de lyder i lag 426/2003, och
fogas till 6 a kap. 2 §, sådan den lyder i lag 426/2003, nya 4 och 5 mom. och till kapitlet nya 3—7 § som följer:

6 a kap.

Rättegångsspråket och tolkning

2 §

En svarande och en målsägande i ett brottmål där åklagaren utför åtal har, om han eller hon inte är finsk-, svensk- eller samiskspråkig, rätt att få gratis tolkning vid behandlingen av brottmålet. Domstolen ska på tjänstens vägnar se till att svaranden och målsäganden får den tolkning som han eller hon behöver.

Domstolen ska se till att tolkning ordnas också när en part är teckenspråkig eller när tolkning behövs på grund av att en part har en syn-, hörsel- eller talskada.

Om domstolen anser att det är lämpligt, kan tolkning ordnas genom videokonferens eller någon annan lämplig dataförmedling där de som deltar i sammanträdet har sådan kontakt att de kan tala med och se varandra, eller per telefon.

3 §

Till en svarande som inte är finsk-, svensk- eller samiskspråkig ska det inom skäligen tid ges en avgiftsfri skriftlig översättning av stämningsansökan och domen till den del de gäller honom eller henne. Till svaranden ska det inom skäligen tid även ges en avgiftsfri skriftlig översättning av ett beslut som fattas i brottmålet och av andra väsentliga handlingar eller delar av dem, om översättningen behövs för att bevaka svarandens rättigheter. Till målsäganden i ett brottmål där åklagaren

utför åtal ska det på målsägandens begäran inom skäligen tid ges en avgiftsfri skriftlig översättning av domen till den del den gäller målsäganden samt en översättning av ett beslut eller en del av ett beslut som fattas i brottmålet, om översättningen av beslutet behövs för att bevaka målsägandens rättigheter.

Med avvikelse från 1 mom. får stämningsansökan, domen eller någon annan väsentlig handling eller delar av eller ett sammandrag av handlingen översättas muntligt för svaranden eller målsäganden, om inte partens rättsskydd kräver att handlingen översätts skriftligt.

Domstolen ska se till att svaranden får tillräcklig information om sin rätt till en översättning av handlingar och vid behov försäkra sig om huruvida svaranden vill ha en översättning av handlingar som avses i denna paragraf. Om svaranden avstår från sin rätt till en översättning av handlingar, behöver ingen översättning ges till svaranden.

4 §

Om en part har hörts via tolk eller om stämningsansökan, domen eller någon annan väsentlig handling eller delar av eller ett sammandrag av handlingen i enlighet med 3 § har översatts muntligt för en part vid rätts sammanträde eller om svaranden har avstått från sin rätt till en översättning av handlingar, ska detta antecknas i protokollet, domen eller beslutet.

5 §

Om svarandens rättsskydd kräver det, ska skäligen kostnader för behövlig tolkning av

överläggningar mellan svaranden och hans eller hennes rättegångsbiträde ersättas av statens medel.

Närmare bestämmelser om de kostnader som ska ersättas med stöd av 1 mom. får utfärdas genom förordning av statsrådet.

6 §

Som tolk eller översättare får anlitas en redbar och annars för detta uppdrag lämplig person som har den skicklighet som krävs för uppdraget.

Domstolen ska utse en ny tolk eller översättare för uppdraget, om en parts rättsskydd kräver det.

7 §

Vad som i rättegångsbalken föreskrivs om tystnadsplikt för ett rättegångsbiträde och skyldighet för ett rättegångsbiträde att vägra vittna, tillämpas också på en tolk.

Denna lag träder i kraft den 20 .

2.

Lag

om ändring av 4 och 9 kap. i förundersökningslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i förundersökningslagen (805/2011) 4 kap. 12 § 4 mom., 13 § och 9 kap. 6 § 2 mom.
samt
fogas till 9 kap. 6 § ett nytt 3 mom., varvid de nuvarande 3 och 4 mom. blir 4 och 5 mom.,
som följer:

4 kap.

Förundersökningsprinciperna och rättigheterna för dem som deltar i förundersökning

12 §

Handläggningsspråket vid förundersökning

Personer som inte är finsk-, svensk- eller samiskspråkiga har rätt att vid förundersökning använda ett språk som de förstår och kan tala tillräckligt bra. Teckenspråkiga har rätt att använda teckenspråk. Förundersökningsmyndigheten ska ta reda på om en part behöver tolkning. Förundersökningsmyndigheten ska se till att en part får den tolkning som han eller hon behöver. Som tolk får anlitas en redbar och annars för detta uppdrag lämplig person som har den skicklighet som krävs för uppdraget. Förundersökningsmyn-

digheten ska utse en ny tolk för uppdraget, om en parts rättsskydd kräver det. Förundersökningsmyndigheten kan utse en ny tolk för uppdraget också när det finns andra vägande skäl.

13 §

Översättning av handlingar

Handlingar eller delar av handlingar som ingår i förundersökningsmaterialet och är väsentliga med tanke på saken ska inom skälig tid skriftligt översättas till det språk som avses i 12 § och som en part använder, om översättningen behövs för att bevaka partens rättigheter.

Med avvikelse från 1 mom. får väsentliga handlingar eller delar av eller ett sammandrag av dem översättas muntligt för en part, om inte partens rättsskydd kräver att handlingarna översätts skriftligt.

Förundersökningsmyndigheten ska se till att en part får tillräcklig information om sin rätt till en översättning av handlingar och vid behov försäkra sig om huruvida parten vill ha en översättning av handlingar som avses i denna paragraf. Om en part avstår från sin rätt till en översättning av handlingar, behöver ingen översättning ges till parten.

Översättning enligt denna paragraf görs på statens bekostnad, om inte förundersökningsmyndigheten själv sköter översättningen. Som översättare får anlitas en redbar och annars för detta uppdrag lämplig person som har den skicklighet som krävs för uppdraget. Förundersökningsmyndigheten ska utse en ny översättare för uppdraget, om en parts rättsskydd kräver det. Förundersökningsmyndigheten kan utse en ny översättare för uppdraget också när det finns andra vägande skäl.

I fråga om översättning gäller dessutom vad som i språklagen och samiska språklagen bestäms om översättning.

9 kap.

Förundersökningsmaterial

6 §

Förundersökningsprotokoll

— — — — —
I förundersökningsprotokollet ska tas in förhørsprotokollen och redogörelser för undersökningsåtgärderna och för de iakttagelser i samband med åtgärderna som gjorts om sådant som ska utredas vid förundersökning samt till protokollet fogas de handlingar, inspelningar och fotografier som kommit till vid undersökningen, om de kan antas ha betydelse i saken och om inte något annat föreskrivs i lag.

Det språk som använts av dem som hörts under förundersökningen ska antecknas i förundersökningsprotokollet. Om en part har hörts eller förhörts via tolk eller om en i 4 kap. 13 § 1 mom. avsedd väsentlig handling eller delar av eller ett sammandrag av handlingen har översatts muntligt för en part eller om parten har avstått från sin rätt till en översättning av handlingar, ska detta antecknas i förundersökningsprotokollet eller någon annan handling.
— — — — —

Denna lag träder i kraft den 20 .

3.

Lag**om ändring av förundersökningslagen**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i förundersökningslagen (449/1987) 37 §, sådan den lyder i lag 427/2003, samt *fogas* till lagen nya 37 a och 37 b § som följer:

37 §

Inom tvåspråkiga förundersökningsmyndigheters ämbetsdistrikt används vid förundersökning den misstänktes språk, antingen finska eller svenska. Om de misstänkta har olika språk eller om den misstänktes språk är varken finska eller svenska, ska förundersökningsmyndigheten med beaktande av parternas rätt och fördel bestämma vilket handläggningsspråk som ska användas. Om språket inte kan väljas på den grunden, används majoritetsspråket i förundersökningsmyndighetens ämbetsdistrikt. Vid förundersökning som görs av en enspråkig förundersökningsmyndighet används språket i myndighetens ämbetsdistrikt, om inte myndigheten med beaktande av parternas rätt och fördel bestämmer att det andra språket ska användas.

Oavsett 1 mom. har var och en dock rätt att vid förundersökning använda finska eller svenska så som bestäms i 10 § i språklagen (423/2003). Förundersökningsmyndigheten ska sköta tolkningen eller på statens bekostnad skaffa en tolk, om myndigheten inte behöver använda det språk som personen i fråga talar.

Bestämmelser om rätten att använda samiska vid förundersökning finns i samiska språklagen (1086/2003).

Personer som inte är finsk-, svensk- eller samiskspråkiga har rätt att vid förundersökning använda ett språk som de förstår och kan tala tillräckligt bra. Teckenspråkiga har rätt att använda teckenspråk. Förundersökningsmyndigheten ska ta reda på om en part behöver tolkning. Förundersökningsmyndigheten ska se till att en part får den tolkning som han eller hon behöver. Som tolk får anlitas en redbar och annars för detta uppdrag lämplig person som har den skicklighet som

krävs för uppdraget. Förundersökningsmyndigheten ska utse en ny tolk för uppdraget, om en parts rättsskydd kräver det. Förundersökningsmyndigheten kan utse en ny tolk för uppdraget också när det finns andra vägande skäl.

I de fall som avses i 2 och 4 mom. ska tolkning ordnas också när det behövs på grund av att den som ska höras har en syn-, hörsel- eller talskada.

37 a §

Handlingar eller delar av handlingar som ingår i förundersökningsmaterialet och är väsentliga med tanke på saken ska inom skälig tid skriftligt översättas till det språk som avses i 37 § och som en part använder, om översättningen behövs för att bevaka partens rättigheter.

Med avvikelse från 1 mom. får väsentliga handlingar eller delar av eller ett sammandrag av dem översättas muntligt för en part, om inte partens rättsskydd kräver att handlingarna översätts skriftligt.

Förundersökningsmyndigheten ska se till att en part får tillräcklig information om sin rätt till en översättning av handlingar och vid behov försäkra sig om huruvida parten vill ha en översättning av handlingar som avses i denna paragraf. Om en part avstår från sin rätt till en översättning av handlingar, behöver ingen översättning ges till parten.

Översättning som avses i denna paragraf görs på statens bekostnad, om inte förundersökningsmyndigheten själv sköter översättningen. Som översättare får anlitas en redbar och annars för detta uppdrag lämplig person som har den skicklighet som krävs för uppdraget. Förundersökningsmyndigheten ska utse en ny översättare för uppdraget, om en

parts rättsskydd kräver det. Förundersökningsmyndigheten kan utse en ny översättare för uppdraget också när det finns andra välgående skäl.

I fråga om översättning gäller dessutom vad som i språklagen och samiska språklagen bestäms om översättning.

37 b §

Om en part har hörts eller förhört via tolk eller om en i 37 a § avsedd väsentlig handling eller delar av eller ett sammandrag av handlingen har översatts muntligt för en part eller om parten har avstått från sin rätt till en översättning av handlingar, ska detta antecknas i förundersökningsprotokollet eller någon annan handling.

Denna lag träder i kraft den 20 .

4.

Lag

om ändring av 2 och 3 kap. i tvångsmedelslagen

I enlighet med riksdagens beslut fogas till 2 kap. i tvångsmedelslagen (806/2011) en ny 16 § och till 3 kap. en ny 21 § som följer:

2 kap.

Gripande, anhållande och häktning

16 §

Översättning av ett beslut om anhållande

Den misstänkte har rätt att inom skälig tid få en skriftlig översättning av beslutet om anhållande på det språk som avses i 4 kap. 12 § i förundersökningslagen (805/2011) och som den misstänkte använder.

Med avvikelse från 1 mom. får beslutet om anhållande eller ett sammandrag av beslutet översättas muntligt för en misstänkt, om inte den misstänktes rättsskydd kräver att beslutet översätts skriftligt.

På översättning av ett beslut om anhållande tillämpas dessutom vad som i 4 kap. 13 § i förundersökningslagen bestäms om översättning av väsentliga handlingar som ingår i förundersökningsmaterialet.

3 kap.

Domstolsförfarande i samband med häktningensärenden

21 §

Översättning av ett beslut om häktning

Den misstänkte har rätt att inom skälig tid få en skriftlig översättning av beslutet om häktning på det språk som avses i 4 kap. 12 § i förundersökningslagen och som den misstänkte använder.

Med avvikelse från 1 mom. får beslutet om häktning eller ett sammandrag av beslutet översättas muntligt för en misstänkt, om inte den misstänktes rättsskydd kräver att beslutet översätts skriftligt.

På översättning av ett beslut om häktning tillämpas dessutom vad som i 6 a kap. i lagen om rättegång i brottmål bestäms om översättning av handlingar.

Denna lag träder i kraft den 20 .

5.

Lag**om ändring av 1 kap. i tvångsmedelslagen**

I enlighet med riksdagens beslut
fögas till 1 kap. i tvångsmedelslagen (450/1987) nya 7 a § och 26 b § som följer:

1 kap.

Gripande, anhållande och häktning

7 a §

Översättning av ett beslut om anhållande

Den misstänkte har rätt att inom skälig tid få en skriftlig översättning av beslutet om anhållande på det språk som avses i 37 § i förundersökningslagen och som den misstänkte använder.

Med avvikelse från 1 mom. får beslutet om anhållande eller ett sammandrag av beslutet översättas muntligt för en misstänkt, om inte den misstänktes rättsskydd kräver att beslutet översätts skriftligt.

På översättning av ett beslut om anhållande tillämpas dessutom vad som i 37 a § i förundersökningslagen (449/1987) bestäms om översättning av väsentliga handlingar som ingår i förundersökningsmaterialet.

26 b §

Översättning av ett beslut om häktning

Den misstänkte har rätt att inom skälig tid få en skriftlig översättning av beslutet om häktning på det språk som avses i 37 § i förundersökningslagen och som den misstänkte använder.

Med avvikelse från 1 mom. får beslutet om häktning eller ett sammandrag av beslutet översättas muntligt för en misstänkt, om inte den misstänktes rättsskydd kräver att beslutet översätts skriftligt.

På översättning av ett beslut om häktning tillämpas dessutom vad som i 6 a kap. i lagen om rättegång i brottmål bestäms om översättning av handlingar.

Denna lag träder i kraft den 20 .

6.

Lag**om ändring av 7 § i lagen om föreläggande av böter och ordningsbot**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om föreläggande av böter och ordningsbot (754/2010) 7 § 2 mom., sådant det lyder i lag 819/2011, som följer:

7 §

Förundersökning

För att utreda en förseelse som avses i denna lag görs en summarisk förundersökning enligt 11 kap. 2 § i förundersökningslagen (805/2011), där endast de omständigheter utreds som är nödvändiga för att ett bötesyr-

kande, bötesföreläggande, ordningsbotsföreläggande eller straffyrkande ska kunna utfärdas. En sådan förundersökning får göras utan att 4 kap. 13 § i förundersökningslagen iakttas.

Denna lag träder i kraft samma dag som lagen om föreläggande av böter och ordningsbot (754/2010).

7.

Lag**om ändring av 5 § i lagen om strafforderförfarande**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om strafforderförfarande (692/1993) 5 §, sådan den lyder i lag 820/2011, som följer:

5 §

Innan straffanspråk framställs görs det en summarisk förundersökning enligt 11 kap. 2 § i förundersökningslagen (805/2011), där endast de omständigheter utreds som är nödvändiga för att döma ut en påföljd genom

strafforderförfarande. En sådan förundersökning får göras utan att 4 kap. 13 § i förundersökningslagen iakttas.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2014.

8.

Lag**om temporär ändring av 5 § i lagen om strafforderförfarande**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras temporärt i lagen om strafforderförfarande (692/1993) 5 § som följer:

5 §

Innan straffanspråk framställs görs det en summarisk förundersökning enligt 44 § i förundersökningslagen (449/1987), där endast de omständigheter utreds som är nödvändiga för att döma ut en påföljd genom strafforder-

förfarande. En sådan förundersökning får göras utan att 37 a § i förundersökningslagen iakttas.

Denna lag träder i kraft den 20 och gäller till och med den 31 december 2013.

9.

Lag**om ändring av 7 § i lagen om ordningsbotsförfarande**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om ordningsbotsförfarande (66/1983) 7 § 1 mom. som följer:

7 §

I ordningsbotsärenden görs det en summarisk förundersökning enligt 11 kap. 2 § i förundersökningslagen (805/2011), där endast de omständigheter utreds som är nödvändiga för att förelägga ordningsbot. En sådan för-

undersökning får göras utan att 4 kap. 13 § i förundersökningslagen iakttas.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2014.

10.

Lag**om temporär ändring av 7 § i lagen om ordningsbotsförfarande**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras temporärt i lagen om ordningsbotsförfarande (66/1983) 7 § 1 mom. som följer:

7 §

I ordningsbotsärenden görs det en summarisk förundersökning enligt 44 § i förundersökningslagen (449/1987), där endast de omständigheter utreds som är nödvändiga för att förelägga ordningsbot. En sådan förunder-

sökning får göras utan att 37 a § i förundersökningslagen iakttas.

—————
Denna lag träder i kraft den 20 och
gäller till och med den 31 december 2013.

11.

Lag**om ändring av 21 § i lagen om utlämning för brott mellan Finland och de övriga medlemsstaterna i Europeiska unionen**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om utlämning för brott mellan Finland och de övriga medlemsstaterna i Europeiska unionen (1286/2003) 21 § som följer:

21 §

Underrättelser och förfrågningar till den som begärs utlämnad

När den som begärs utlämnad har tagits i förvar eller annars påträffats i Finland med anledning av en framställning om gripande och utlämning, ska centralkriminalpolisen utan dröjsmål bevisligen delge honom eller henne framställningen samt redogöra för dess innehåll. Den som begärs utlämnad ska också upplysas om möjligheten att samtycka till utlämningen och till att han eller hon i den medlemsstat till vilken utlämningen sker åtalas, straffas eller berövas friheten för ett annat brott som begåtts före utlämningen än det för vilket utlämning begärs, samt till vidare-

utlämning till någon annan medlemsstat. Den som begärs utlämnad ska dessutom upplysas om innebörden av samtycket. Personen i fråga ska tillfrågas om han eller hon har för avsikt att samtycka till utlämningen eller anser att de grunder för förvägrande eller de villkor som anges i denna lag kan tillämpas i saken. Vid behov ska den som begärs utlämnad tillfrågas om han eller hon har för avsikt att anhålla om att få avtjäna frihetsstraffet i Finland.

De underrättelser och förfrågningar som avses i 1 mom. ska göras på ett språk som den som begärs utlämnad förstår. På rätten till tolkning för den som begärs utlämnad tillämpas vad som i 4 kap. 12 § i förundersökningslagen (805/2011) föreskrivs om en parts rätt till tolkning. Den som begärs ut-

lämnad har rätt att få en skriftlig översättning av framställningen om gripande och utlämning på ett språk som han eller hon förstår. Bestämmelser om användningen av finska och svenska finns i språklagen (423/2003).

Med avvikelse från 2 mom. får framställningen om gripande och utlämning eller ett sammandrag av framställningen översättas muntligt för den som begärs utlämnad, om inte hans eller hennes rättskydd kräver att framställningen översätts skriftligt. På översättning av en framställning om gripande och

utlämning tillämpas dessutom vad som i 4 kap. 13 § i förundersökningslagen föreskrivs om översättning av väsentliga handlingar som ingår i förundersökningsmaterialet.

Över de åtgärder som har vidtagits ska det upprättas ett protokoll, i vilket ska antecknas åtgärderna samt de uppgifter som har erhållits. Centralkriminalpolisen ska sända protokollet och de övriga handlingarna till den behöriga åklagaren.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2014.

12.

Lag

om temporär ändring av 21 § i lagen om utlämning för brott mellan Finland och de övriga medlemsstaterna i Europeiska unionen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras temporärt i lagen om utlämning för brott mellan Finland och de övriga medlemsstaterna i Europeiska unionen (1286/2003) 21 § som följer:

21 §

Underrättelser och förfrågningar till den som begärs utlämnad

När den som begärs utlämnad har tagits i förvar eller annars påträffats i Finland med anledning av en framställning om gripande och utlämning, ska centralkriminalpolisen utan dröjsmål bevisligen delge honom eller henne framställningen samt redogöra för dess innehåll. Den som begärs utlämnad ska också upplysas om möjligheten att samtycka till utlämningen och till att han eller hon i den medlemsstat till vilken utlämningen sker åtalas, straffas eller berövas friheten för ett annat brott som begåtts före utlämningen än det för vilket utlämning begärs, samt till vidareutlämning till någon annan medlemsstat. Den som begärs utlämnad ska dessutom upplysas om innebörden av samtycket. Personen i fråga ska tillfrågas om han eller hon har för avsikt att samtycka till utlämningen eller anser att de grunder för förvägande eller de villkor

som anges i denna lag kan tillämpas i saken. Vid behov ska den som begärs utlämnad tillfrågas om han eller hon har för avsikt att anhålla om att få avtjäna frihetsstraffet i Finland.

De underrättelser och förfrågningar som avses i 1 mom. ska göras på ett språk som den som begärs utlämnad förstår. På rätten till tolkning för den som begärs utlämnad tillämpas vad som i 37 § i förundersökningslagen (449/1987) föreskrivs om en parts rätt till tolkning. Den som begärs utlämnad har rätt att få en skriftlig översättning av framställningen om gripande och utlämning på ett språk som han eller hon förstår. Bestämmelser om användningen av finska och svenska finns i språklagen (423/2003).

Med avvikelse från 2 mom. får framställningen om gripande och utlämning eller ett sammandrag av framställningen översättas muntligt för den som begärs utlämnad, om inte hans eller hennes rättskydd kräver att framställningen översätts skriftligt. På översättning av en framställning om gripande och

utlämning tillämpas dessutom vad som i 37 a § i förundersökningslagen föreskrivs om översättning av väsentliga handlingar som ingår i förundersökningsmaterialet.

Över de åtgärder som har vidtagits ska det upprättas ett protokoll, i vilket ska antecknas åtgärderna samt de uppgifter som har erhål-

lits. Centralkriminalpolisen ska sända protokollet och de övriga handlingarna till den behöriga åklagaren.

Denna lag träder i kraft den 20 och gäller till och med den 31 december 2013.

Helsingfors den 6 juni 2013

Statsminister

JYRKI KATAINEN

Försvarsminister *Carl Haglund*

*Bilaga
Parallelltexter*

1.

Lag

om ändring av 6 a kap. i lagen om rättegång i brottmål

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om rättegång i brottmål (689/1997) rubriken för 6 a kap. samt 6 a kap. 2 §
3 mom., sådana de lyder i lag 426/2003, och
fogas till 6 a kap. 2 §, sådan den lyder i lag 426/2003, nya 4 och 5 mom. och till kapitlet nya
3—7 § som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

6 a kap.

6 a kap.

Rättegångsspråket

Rättegångsspråket och tolkning

2 §

2 §

Andra än finsk-, svensk- eller samiskspråkiga svarande samt målsägande i brottmål där åklagaren utför åtal har rätt att få gratis tolkning vid behandling av brottmål. Domstolen skall på tjänstens vägnar sköta tolkningen eller skaffa en tolk. Vad som bestäms om tolkning gäller också översättning av domar och beslut.

En svarande och en målsägande i ett brottmål där åklagaren utför åtal har, om han eller hon inte är finsk-, svensk- eller samiskspråkig, rätt att få gratis tolkning vid behandlingen av brottmålet. Domstolen ska på tjänstens vägnar se till att svaranden och målsäganden får den tolkning som han eller hon behöver.

Domstolen ska se till att tolkning ordnas också när en part är teckenspråkig eller när tolkning behövs på grund av att en part har en syn-, hörsel- eller talskada.

Om domstolen anser att det är lämpligt, kan tolkning ordnas genom videokonferens eller någon annan lämplig dataförmedling där de som deltar i sammanträdet har sådan kontakt att de kan tala med och se varandra, eller per telefon.

(ny)

3 §

Till en svarande som inte är finsk-, svensk- eller samiskspråkig ska det inom skälig tid ges en avgiftsfri skriftlig översättning av stämningsansökan och domen till den del de gäller honom eller henne. Till svaranden ska det inom skälig tid även ges en avgiftsfri skriftlig översättning av ett beslut som fattas

i brottmålet och av andra väsentliga handlingar eller delar av dem, om översättningen behövs för att bevaka svarandens rättigheter. Till målsäganden i ett brottmål där åklagaren utför åtal ska det på målsägandens begäran inom skälig tid ges en avgiftsfri skriftlig översättning av domen till den del den gäller målsäganden samt en översättning av ett beslut eller en del av ett beslut som fattas i brottmålet, om översättningen av beslutet behövs för att bevaka målsägandens rättigheter.

Med avvikelse från 1 mom. får stämningsansökan, domen eller någon annan väsentlig handling eller delar av eller ett sammandrag av handlingen översättas muntligt för svaranden eller målsäganden, om inte partens rättsskydd kräver att handlingen översätts skriftligt.

Domstolen ska se till att svaranden får tillräcklig information om sin rätt till en översättning av handlingar och vid behov försäkra sig om huruvida svaranden vill ha en översättning av handlingar som avses i denna paragraf. Om svaranden avstår från sin rätt till en översättning av handlingar, behöver ingen översättning ges till svaranden.

(ny)

4 §

Om en part har hörts via tolk eller om stämningsansökan, domen eller någon annan väsentlig handling eller delar av eller ett sammandrag av handlingen i enlighet med 3 § har översatts muntligt för en part vid rätts sammanträde eller om svaranden har avstått från sin rätt till en översättning av handlingar, ska detta antecknas i protokollet, domen eller beslutet.

(ny)

5 §

Om svarandens rättsskydd kräver det, ska skäliga kostnader för behövlig tolkning av överläggningar mellan svaranden och hans eller hennes rättegångsbiträde ersättas av statens medel.

Närmare bestämmelser om de kostnader som ska ersättas med stöd av 1 mom. får utfärdas genom förordning av statsrådet.

(ny)

6 §

Som tolk eller översättare får anlitas en redbar och annars för detta uppdrag lämplig

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

person som har den skicklighet som krävs för uppdraget.

Domstolen ska utse en ny tolk eller översättare för uppdraget, om en parts rättsskydd kräver det.

(ny)

7 §

Vad som i rättegångsbalken föreskrivs om tystnadsplikt för ett rättegångsbiträde och skyldighet för ett rättegångsbiträde att vägra vittna, tillämpas också på en tolk.

Denna lag träder i kraft den 20 .

2.

Lag**om ändring av 4 och 9 kap. i förundersökningslagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i förundersökningslagen (805/2011) 4 kap. 12 § 4 mom., 13 § och 9 kap. 6 § 2 mom.
 samt
fogas till 9 kap. 6 § ett nytt 3 mom., varvid de nuvarande 3 och 4 mom. blir 4 och 5 mom.,
 som följer:

Den lag som träder i kraft vid ingången av Föreslagen lydelse
 år 2014

4 kap.

Förundersökningsprinciperna och rättigheterna för dem som deltar i förundersökning

12 §

Handläggningsspråket vid förundersökning

Andra än finsk-, svensk- eller samiskspråkiga har rätt att vid förundersökning använda det språk de förstår och kan tala tillräckligt bra. Teckenspråkiga har rätt att använda teckenspråk. Förundersökningsmyndigheten ska sköta tolkningen eller på statens bekostnad skaffa en tolk.

12 §

Handläggningsspråket vid förundersökning

Personer som inte är finsk-, svensk- eller samiskspråkiga har rätt att vid förundersökning använda ett språk som de förstår och kan tala tillräckligt bra. Teckenspråkiga har rätt att använda teckenspråk. Förundersökningsmyndigheten ska ta reda på om en part behöver tolkning. Förundersökningsmyndigheten ska se till att en part får den tolkning som han eller hon behöver. Som tolk får anlitas en redbar och annars för detta uppdrag lämplig person som har den skicklighet som krävs för uppdraget. Förundersökningsmyndigheten ska utse en ny tolk för uppdraget, om en parts rättsskydd kräver det. Förundersökningsmyndigheten kan utse en ny tolk för uppdraget också när det finns andra vägande skäl.

13 §

Översättning av handlingar

Handlingar eller delar av handlingar som ingår i förundersökningsmaterialet och är väsentliga med tanke på saken ska översättas till

13 §

Översättning av handlingar

Handlingar eller delar av handlingar som ingår i förundersökningsmaterialet och är väsentliga med tanke på saken ska inom skälig

Den lag som träder i kraft vid ingången av år 2014 Föreslagen lydelse

det i 12 § avsedda språk som en part använder, om översättningen *trots tolkning* behövs för att bevaka partens rättigheter. *Översättningen görs på statens bekostnad, om inte förundersökningsmyndigheten själv sköter översättningen.*

I fråga om översättning av handlingar gäller dessutom vad som i språklagen och samiska språklagen bestäms om översättning.

tid skriftligt översättas till det *språk som avses i 12 §* och som en part använder, om översättningen behövs för att bevaka partens rättigheter.

Med avvikelse från 1 mom. får väsentliga handlingar eller delar av eller ett sammandrag av dem översättas muntligt för en part, om inte partens rättsskydd kräver att handlingarna översätts skriftligt.

Förundersökningsmyndigheten ska se till att en part får tillräcklig information om sin rätt till en översättning av handlingar och vid behov försäkra sig om huruvida parten vill ha en översättning av handlingar som avses i denna paragraf. Om en part avstår från sin rätt till en översättning av handlingar, behöver ingen översättning ges till parten.

Översättning enligt denna paragraf görs på statens bekostnad, om inte förundersökningsmyndigheten själv sköter översättningen. Som översättare får anlitas en redbar och annars för detta uppdrag lämplig person som har den skicklighet som krävs för uppdraget. Förundersökningsmyndigheten ska utse en ny översättare för uppdraget, om en parts rättsskydd kräver det. Förundersökningsmyndigheten kan utse en ny översättare för uppdraget också när det finns andra vägande skäl.

I fråga om översättning gäller dessutom vad som i språklagen och samiska språklagen bestäms om översättning.

9 kap.

Förundersökningsmaterial

6 §

Förundersökningsprotokoll

I förundersökningsprotokollet ska tas in förhörsprotokollen och redogörelser för undersökningsåtgärderna och för de iakttagelser i samband med åtgärderna som gjorts om sådant som ska utredas vid förundersökning samt infogas de handlingar, inspelningar och fotografier som kommit till vid undersökningen, om de kan antas ha betydelse i saken och om inte något annat föreskrivs i lag. *Det språk som använts av dem som hörts under*

6 §

Förundersökningsprotokoll

I förundersökningsprotokollet ska tas in förhörsprotokollen och redogörelser för undersökningsåtgärderna och för de iakttagelser i samband med åtgärderna som gjorts om sådant som ska utredas vid förundersökning samt *till protokollet fogas* de handlingar, inspelningar och fotografier som kommit till vid undersökningen, om de kan antas ha betydelse i saken och om inte något annat föreskrivs i lag.

Den lag som träder i kraft vid ingången av år 2014 Föreslagen lydelse

förundersökningen ska antecknas i förundersökningsprotokollet.

Det språk som använts av dem som hörts under förundersökningen ska antecknas i förundersökningsprotokollet. Om en part har hörts eller förhört via tolk eller om en i 4 kap. 13 § 1 mom. avsedd väsentlig handling eller delar av eller ett sammandrag av handlingen har översatts muntligt för en part eller om parten har avstått från sin rätt till en översättning av handlingar, ska detta antecknas i förundersökningsprotokollet eller någon annan handling.

Denna lag träder i kraft den 20 .

3.

Lag**om ändring av förundersökningslagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i förundersökningslagen (449/1987) 37 §, sådan den lyder i lag 427/2003, samt
fogas till lagen nya 37 a och 37 b § som följer:

Gällande lydelse

37 §

Den som förhörs i förundersökning har rätt att använda sitt eget språk, antingen finska eller svenska, enligt vad som bestäms i 10 och 18 § språklagen (423/2003). Förundersökningsmyndigheten skall ombesörja tolkning eller på statens bekostnad skaffa en tolk, om myndigheten inte enligt språklagen behöver använda den misstänktes språk.

Bestämmelser om rätten att använda samiska vid förundersökning finns i lagen om användning av samiska hos myndigheter (516/1991).

Andra än finsk-, svensk- eller samiskspråkiga som hörs vid förundersökning har rätt att få avgiftsfri tolkning, om inte förundersökningsmyndigheten själv ombesörjer tolkning. Myndigheten skall på tjänstens vägnar se till att behovet av tolkning tillgodoses. Tolkning skall på motsvarande sätt ordnas när det behövs på grund av hörselskada eller talfel.

Föreslagen lydelse

37 §

Inom tvåspråkiga förundersökningsmyndigheters ämbetsdistrikt används vid förundersökning den misstänktes språk, antingen finska eller svenska. Om de misstänkta har olika språk eller om den misstänktes språk är varken finska eller svenska, ska förundersökningsmyndigheten med beaktande av parternas rätt och fördel bestämma vilket handläggningsspråk som ska användas. Om språket inte kan väljas på den grunden, används majoritetsspråket i förundersökningsmyndighetens ämbetsdistrikt. Vid förundersökning som görs av en enspråkig förundersökningsmyndighet används språket i myndighetens ämbetsdistrikt, om inte myndigheten med beaktande av parternas rätt och fördel bestämmer att det andra språket ska användas.

Oavsett 1 mom. har var och en dock rätt att vid förundersökning använda finska eller svenska så som bestäms i 10 § i språklagen (423/2003). Förundersökningsmyndigheten ska sköta tolkningen eller på statens bekostnad skaffa en tolk, om myndigheten inte behöver använda det språk som personen i fråga talar.

Bestämmelser om rätten att använda samiska vid förundersökning finns i samiska språklagen (1086/2003).

Personer som inte är finsk-, svensk- eller samiskspråkiga har rätt att vid förundersökning använda ett språk som de förstår och kan tala tillräckligt bra. Teckenspråkiga har rätt att använda teckenspråk. Förundersökningsmyndigheten ska ta reda på om en part behöver tolkning. Förundersökningsmyndigheten ska se till att en part får den tolkning som han eller hon behöver. Som tolk får anli-

tas en redbar och annars för detta uppdrag lämplig person som har den skicklighet som krävs för uppdraget. Förundersökningsmyndigheten ska utse en ny tolk för uppdraget, om en parts rättsskydd kräver det. Förundersökningsmyndigheten kan utse en ny tolk för uppdraget också när det finns andra vägande skäl.

I de fall som avses i 2 och 4 mom. ska tolkning ordnas också när det behövs på grund av att den som ska höras har en syn-, hörsel- eller talskada.

(ny)

37 a §

Handlingar eller delar av handlingar som ingår i förundersökningsmaterialet och är väsentliga med tanke på saken ska inom skälig tid skriftligt översättas till det språk som avses i 37 § och som en part använder, om översättningen behövs för att bevaka partens rättigheter.

Med avvikelse från 1 mom. får väsentliga handlingar eller delar av eller ett sammandrag av dem översättas muntligt för en part, om inte partens rättsskydd kräver att handlingarna översätts skriftligt.

Förundersökningsmyndigheten ska se till att en part får tillräcklig information om sin rätt till en översättning av handlingar och vid behov försäkra sig om huruvida parten vill ha en översättning av handlingar som avses i denna paragraf. Om en part avstår från sin rätt till en översättning av handlingar, behöver ingen översättning ges till parten.

Översättning som avses i denna paragraf görs på statens bekostnad, om inte förundersökningsmyndigheten själv sköter översättningen. Som översättare får anlitas en redbar och annars för detta uppdrag lämplig person som har den skicklighet som krävs för uppdraget. Förundersökningsmyndigheten ska utse en ny översättare för uppdraget, om en parts rättsskydd kräver det. Förundersökningsmyndigheten kan utse en ny översättare för uppdraget också när det finns andra vägande skäl.

I fråga om översättning gäller dessutom vad som i språklagen och samiska språklagen bestäms om översättning.

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

(ny)

37 b §

Om en part har hörts eller förhörts via tolk eller om en i 37 a § avsedd väsentlig handling eller delar av eller ett sammandrag av handlingen har översatts muntligt för en part eller om parten har avstått från sin rätt till en översättning av handlingar, ska detta antecknas i förundersökningsprotokollet eller någon annan handling.

Denna lag träder i kraft den 20 .

4.

Lag**om ändring av 2 och 3 kap. i tvångsmedelslagen**

I enlighet med riksdagens beslut
fogas till 2 kap. i tvångsmedelslagen (806/2011) en ny 16 § och till 3 kap. en ny 21 § som
följer:

Den lag som träder i kraft vid ingången av *Föreslagen lydelse*
år 2014

2 kap.

Gripande, anhållande och häktning

(ny)

16 §

Översättning av ett beslut om anhållande

*Den misstänkte har rätt att inom skälig tid
få en skriftlig översättning av beslutet om
anhållande på det språk som avses i 4 kap.
12 § i förundersökningslagen (805/2011) och
som den misstänkte använder.*

*Med avvikelse från 1 mom. får beslutet om
anhållande eller ett sammandrag av beslutet
översättas muntligt för en misstänkt, om inte
den misstänktes rättsskydd kräver att beslutet
översätts skriftligt.*

*På översättning av ett beslut om anhållan-
de tillämpas dessutom vad som i 4 kap. 13 § i
förundersökningslagen bestäms om översätt-
ning av väsentliga handlingar som ingår i
förundersökningsmaterialet.*

3 kap.

Domstolsförfarande i samband med häktningsärenden

(ny)

21 §

Översättning av ett beslut om häktning

*Den misstänkte har rätt att inom skälig tid
få en skriftlig översättning av beslutet om
häktning på det språk som avses i 4 kap. 12 §
i förundersökningslagen och som den miss-
tänkte använder.*

Den lag som träder i kraft vid ingången av _____ Föreslagen lydelse
år 2014

Med avvikelse från 1 mom. får beslutet om häktning eller ett sammandrag av beslutet översättas muntligt för en misstänkt, om inte den misstänktes rättsskydd kräver att beslutet översätts skriftligt.

På översättning av ett beslut om häktning tillämpas dessutom vad som i 6 a kap. i lagen om rättegång i brottmål bestäms om översättning av handlingar.

Denna lag träder i kraft den _____ 20 .

5.

Lag**om ändring av 1 kap. i tvångsmedelslagen**

I enlighet med riksdagens beslut
fögas till 1 kap. i tvångsmedelslagen (450/1987) nya 7 a § och 26 b § som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

Gripande, anhållande och häktning

(ny)

7 a §

Översättning av ett beslut om anhållande

Den misstänkte har rätt att inom skälig tid få en skriftlig översättning av beslutet om anhållande på det språk som avses i 37 § i förundersökningslagen och som den misstänkte använder.

Med avvikelse från 1 mom. får beslutet om anhållande eller ett sammandrag av beslutet översättas muntligt för en misstänkt, om inte den misstänktes rättsskydd kräver att beslutet översätts skriftligt.

På översättning av ett beslut om anhållande tillämpas dessutom vad som i 37 a § i förundersökningslagen (449/1987) bestäms om översättning av väsentliga handlingar som ingår i förundersökningsmaterialet.

(ny)

26 b §

Översättning av ett beslut om häktning

Den misstänkte har rätt att inom skälig tid få en skriftlig översättning av beslutet om häktning på det språk som avses i 37 § i förundersökningslagen och som den misstänkte använder.

Med avvikelse från 1 mom. får beslutet om häktning eller ett sammandrag av beslutet översättas muntligt för en misstänkt, om inte den misstänktes rättsskydd kräver att beslutet översätts skriftligt.

På översättning av ett beslut om häktning

*tillämpas dessutom vad som i 6 a kap. i lagen
om rättegång i brottmål bestäms om över-
sättning av handlingar.*

Denna lag träder i kraft den 20 .

6.

Lag**om ändring av 7 § i lagen om föreläggande av böter och ordningsbot**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om föreläggande av böter och ordningsbot (754/2010) 7 § 2 mom., sådant det
 lyder i lag 819/2011, som följer:

Den lag som träder i kraft vid ingången av *Föreslagen lydelse*
 år 2014

7 §

Förundersökning

 För att utreda en förseelse som avses i denna lag görs det i enlighet med 11 kap. 2 § i förundersökningslagen (805/2011) en summarisk förundersökning, där endast de omständigheter utreds som är nödvändiga för att ett bötesyrkande, bötesföreläggande, ordningsbotsföreläggande eller straffyrkande ska kunna utfärdas.

7 §

Förundersökning

 För att utreda en förseelse som avses i denna lag görs *en summarisk förundersökning enligt 11 kap. 2 § i förundersökningslagen (805/2011)*, där endast de omständigheter utreds som är nödvändiga för att ett bötesyrkande, bötesföreläggande, ordningsbotsföreläggande eller straffyrkande ska kunna utfärdas. *En sådan förundersökning får göras utan att 4 kap. 13 § i förundersökningslagen iakttas.*

Denna lag träder i kraft samma dag som lagen om föreläggande av böter och ordningsbot (754/2010).

7.

Lag

om ändring av 5 § i lagen om strafforderförfarande

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om strafforderförfarande (692/1993) 5 §, sådan den lyder i lag 820/2011, som följer:

Den lag som träder i kraft vid ingången av *Föreslagen lydelse*
år 2014

5 §
Innan straffanspråk framställs görs en summarisk förundersökning enligt 11 kap. 2 § i förundersökningslagen (805/2011), vid vilken utreds endast de omständigheter som är nödvändiga för att döma ut en påföljd genom strafforderförfarande.

5 §
Innan straffanspråk framställs görs *det* en summarisk förundersökning enligt 11 kap. 2 § i förundersökningslagen (805/2011), *där endast de omständigheter utreds* som är nödvändiga för att döma ut en påföljd genom strafforderförfarande. *En sådan förundersökning får göras utan att 4 kap. 13 § i förundersökningslagen iakttas.*

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2014.

8.

Lag**om temporär ändring av 5 § i lagen om strafforderförfarande**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras temporärt i lagen om strafforderförfarande (692/1993) 5 § som följer:

Gällande lydelse

5 §

Innan straffanspråk framställs görs en summarisk förundersökning enligt 44 § förundersökningslagen (449/87), vid vilken utreds endast de omständigheter som är nödvändiga för att döma ut av en påföljd genom strafforderförfarande.

Föreslagen lydelse

5 §

Innan straffanspråk framställs görs det en summarisk förundersökning enligt 44 § i förundersökningslagen (449/1987), *där endast de omständigheter utreds* som är nödvändiga för att döma ut en påföljd genom strafforderförfarande. *En sådan förundersökning får göras utan att 37 a § i förundersökningslagen iakttas.*

Denna lag träder i kraft den 20 och gäller till och med den 31 december 2013.

9.

Lag**om ändring av 7 § i lagen om ordningsbotsförfarande**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om ordningsbotsförfarande (66/1983) 7 § 1 mom. som följer:

Gällande lydelse

7 §

Vid förundersökning i ordningsbotsärende utreds endast de omständigheter som måste utredas med tanke på föreläggandet av ordningsbot.

Föreslagen lydelse

7 §

I ordningsbotsärenden görs det en summarisk förundersökning enligt 11 kap. 2 § i förundersökningslagen (805/2011), där endast de omständigheter utreds som är nödvändiga för att förelägga ordningsbot. En sådan förundersökning får göras utan att 4 kap. 13 § i förundersökningslagen iakttas.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2014.

10.

Lag**om temporär ändring av 7 § i lagen om ordningsbotsförfarande**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras temporärt i lagen om ordningsbotsförfarande (66/1983) 7 § 1 mom. som följer:

Gällande lydelse

7 §

Vid förundersökning i ordningsbotsärende utreds endast de omständigheter som måste utredas med tanke på föreläggandet av ordningsbot.

Föreslagen lydelse

7 §

I ordningsbotsärenden görs det en summarisk förundersökning enligt 44 § i förundersökningslagen (449/1987), där endast de omständigheter utreds som är nödvändiga för att förelägga ordningsbot. En sådan förundersökning får göras utan att 37 a § i förundersökningslagen iakttas.

Denna lag träder i kraft den 20 och
gäller till och med den 31 december 2013.

11.

Lag**om ändring av 21 § i lagen om utlämning för brott mellan Finland och de övriga medlemsstaterna i Europeiska unionen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om utlämning för brott mellan Finland och de övriga medlemsstaterna i Europeiska unionen (1286/2003) 21 § som följer:

Gällande lydelse

21 §

Underrättelser och förfrågningar till den som begärs utlämnad

När den som begärs utlämnad har tagits i förvar eller annars påträffats i Finland med anledning av en framställning om gripande och utlämning, skall centralkriminalpolisen utan dröjsmål bevisligen delge honom eller henne framställningen samt redogöra för dess innehåll. Den som begärs utlämnad skall också upplysas om möjligheten att samtycka till utlämningen och till att han eller hon i den medlemsstat till vilken utlämningen sker åtalas, straffas eller berövas friheten för ett annat brott som begåtts före utlämningen än det för vilket utlämning begärs, samt till vidareutlämning till någon annan medlemsstat. Den som begärs utlämnad skall dessutom upplysas om innebörden av samtycket. Personen i fråga skall tillfrågas om han eller hon har för avsikt att samtycka till utlämningen eller anser att de grunder för förvägrande eller de villkor som anges i denna lag kan tillämpas i saken. Vid behov skall den som begärs utlämnad tillfrågas om han eller hon har för avsikt att anhålla om att få avtjäna frihetsstraffet i Finland.

De underrättelser och förfrågningar som avses i 1 mom. skall göras på ett språk som den som begärs utlämnad förstår. Bestämmelser om användningen av finska och svenska finns i språklagen (423/2003).

Över de åtgärder som har vidtagits skall upprättas ett protokoll, i vilket skall antecknas

Föreslagen lydelse

21 §

Underrättelser och förfrågningar till den som begärs utlämnad

När den som begärs utlämnad har tagits i förvar eller annars påträffats i Finland med anledning av en framställning om gripande och utlämning, ska centralkriminalpolisen utan dröjsmål bevisligen delge honom eller henne framställningen samt redogöra för dess innehåll. Den som begärs utlämnad ska också upplysas om möjligheten att samtycka till utlämningen och till att han eller hon i den medlemsstat till vilken utlämningen sker åtalas, straffas eller berövas friheten för ett annat brott som begåtts före utlämningen än det för vilket utlämning begärs, samt till vidareutlämning till någon annan medlemsstat. Den som begärs utlämnad ska dessutom upplysas om innebörden av samtycket. Personen i fråga ska tillfrågas om han eller hon har för avsikt att samtycka till utlämningen eller anser att de grunder för förvägrande eller de villkor som anges i denna lag kan tillämpas i saken. Vid behov ska den som begärs utlämnad tillfrågas om han eller hon har för avsikt att anhålla om att få avtjäna frihetsstraffet i Finland.

De underrättelser och förfrågningar som avses i 1 mom. ska göras på ett språk som den som begärs utlämnad förstår. *På rätten till tolkning för den som begärs utlämnad tillämpas vad som i 4 kap. 12 § i förundersökningslagen (805/2011) föreskrivs om en parts rätt till tolkning. Den som begärs ut-*

åtgärderna samt de uppgifter som har erhållits. Centralkriminalpolisen skall tillställa den behöriga åklagaren protokollet och de övriga handlingarna.

lämnad har rätt att få en skriftlig översättning av framställningen om gripande och utlämning på ett språk som han eller hon förstår. Bestämmelser om användningen av finska och svenska finns i språklagen (423/2003).

Med avvikelse från 2 mom. får framställningen om gripande och utlämning eller ett sammandrag av framställningen översättas muntligt för den som begärs utlämnad, om inte hans eller hennes rättskydd kräver att framställningen översätts skriftligt. På översättning av en framställning om gripande och utlämning tillämpas dessutom vad som i 4 kap. 13 § i förundersökningslagen föreskrivs om översättning av väsentliga handlingar som ingår i förundersökningsmaterialet.

Över de åtgärder som har vidtagits ska det upprättas ett protokoll, i vilket ska antecknas åtgärderna samt de uppgifter som har erhållits. Centralkriminalpolisen ska sända protokollet och de övriga handlingarna till den behöriga åklagaren.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2014.

12.

Lag**om temporär ändring av 21 § i lagen om utlämning för brott mellan Finland och de övriga medlemsstaterna i Europeiska unionen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras temporärt i lagen om utlämning för brott mellan Finland och de övriga medlemsstaterna i Europeiska unionen (1286/2003) 21 § som följer:

Gällande lydelse

21 §

Underrättelser och förfrågningar till den som begärs utlämnad

När den som begärs utlämnad har tagits i förvar eller annars påträffats i Finland med anledning av en framställning om gripande och utlämning, skall centralkriminalpolisen utan dröjsmål bevisligen delge honom eller henne framställningen samt redogöra för dess innehåll. Den som begärs utlämnad skall också upplysas om möjligheten att samtycka till utlämningen och till att han eller hon i den medlemsstat till vilken utlämningen sker åtalas, straffas eller berövas friheten för ett annat brott som begåtts före utlämningen än det för vilket utlämning begärs, samt till vidareutlämning till någon annan medlemsstat. Den som begärs utlämnad skall dessutom upplysas om innebörden av samtycket. Personen i fråga skall tillfrågas om han eller hon har för avsikt att samtycka till utlämningen eller anser att de grunder för förvägrande eller de villkor som anges i denna lag kan tillämpas i saken. Vid behov skall den som begärs utlämnad tillfrågas om han eller hon har för avsikt att an hålla om att få avtjäna frihetsstraffet i Finland.

De underrättelser och förfrågningar som avses i 1 mom. skall göras på ett språk som den som begärs utlämnad förstår. Bestämmelser om användningen av finska och svenska finns i språklagen (423/2003).

Över de åtgärder som har vidtagits skall upprättas ett protokoll, i vilket skall antecknas åtgärderna samt de uppgifter som har erhåll-

Föreslagen lydelse

21 §

Underrättelser och förfrågningar till den som begärs utlämnad

När den som begärs utlämnad har tagits i förvar eller annars påträffats i Finland med anledning av en framställning om gripande och utlämning, ska centralkriminalpolisen utan dröjsmål bevisligen delge honom eller henne framställningen samt redogöra för dess innehåll. Den som begärs utlämnad ska också upplysas om möjligheten att samtycka till utlämningen och till att han eller hon i den medlemsstat till vilken utlämningen sker åtalas, straffas eller berövas friheten för ett annat brott som begåtts före utlämningen än det för vilket utlämning begärs, samt till vidareutlämning till någon annan medlemsstat. Den som begärs utlämnad ska dessutom upplysas om innebörden av samtycket. Personen i fråga ska tillfrågas om han eller hon har för avsikt att samtycka till utlämningen eller anser att de grunder för förvägrande eller de villkor som anges i denna lag kan tillämpas i saken. Vid behov ska den som begärs utlämnad tillfrågas om han eller hon har för avsikt att an hålla om att få avtjäna frihetsstraffet i Finland.

De underrättelser och förfrågningar som avses i 1 mom. ska göras på ett språk som den som begärs utlämnad förstår. *På rätten till tolkning för den som begärs utlämnad tillämpas vad som i 37 § i förundersökningslagen (449/1987) föreskrivs om en parts rätt till tolkning. Den som begärs utlämnad har rätt att få en skriftlig översättning av fram-*

lits. Centralkriminalpolisen skall tillställa den behöriga åklagaren protokollet och de övriga handlingarna.

ställningen om gripande och utlämning på ett språk som han eller hon förstår. Bestämmelser om användningen av finska och svenska finns i språklagen (423/2003).

Med avvikelse från 2 mom. får framställningen om gripande och utlämning eller ett sammandrag av framställningen översättas muntligt för den som begärs utlämnad, om inte hans eller hennes rättskydd kräver att framställningen översätts skriftligt. På översättning av en framställning om gripande och utlämning tillämpas dessutom vad som i 37 a § i förundersökningslagen föreskrivs om översättning av väsentliga handlingar som ingår i förundersökningsmaterialet.

Över de åtgärder som har vidtagits ska det upprättas ett protokoll, i vilket ska antecknas åtgärderna samt de uppgifter som har erhållits. Centralkriminalpolisen ska sända protokollet och de övriga handlingarna till den behöriga åklagaren.

Denna lag träder i kraft den 20 och gäller till och med den 31 december 2013.
